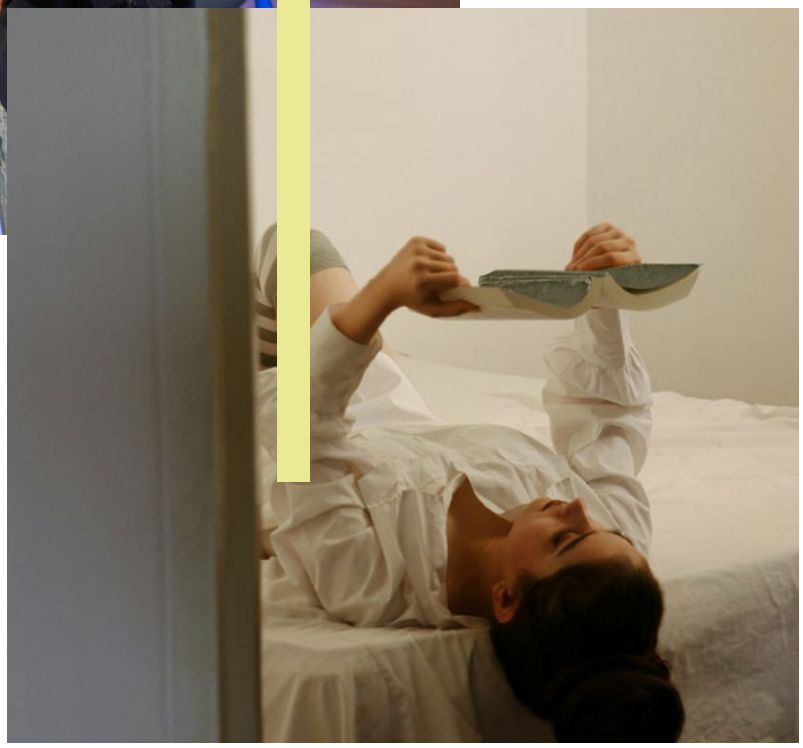
de Schrijvers centrale

deschrijverscentrale.nl

Jaarverslag 2025

Inhoud

Voorwoord 4

1. Missie 5
2. Advies en bemiddeling 7
3. Beleid & Ontwikkeling 15
4. Projectsubsidie OCW 24/25 20
5. Communicatie 25
6. Samenwerkingspartners 31
7. Prestatieverslag 33
8. Prestaties 35
9. Organisatie 37
10. Financiën 44

2025

849

schrijvers op pad

6.334

schrijversbezoeken

Voorwoord

Het jaar 2025 was misschien wel het meest succesvolle jaar voor de Schrijverscentrale sinds haar oprichting. Niet alleen sloten we de meeste contracten voor schrijversbezoeken sinds de telling wordt bijgehouden, maar ook gingen er meer verschillende schrijvers/literaire makers via de Schrijverscentrale op pad. Daarnaast bemiddelden we de meeste contracten ooit voor schrijversbezoeken tijdens de Kinderboekenweek.

Ons personeelsbestand is in 2025 verder gegroeid. Waar we in 2024 al één extra kracht en extra uren hebben ingezet om het groeiende aantal (complexe) aanvragen te kunnen opvangen, hebben we in 2025 nog twee extra medewerkers ingezet voor de bemiddeling en beleidsprojecten. Deze medewerkers blijven ook in 2026 aan ons verbonden, omdat de groei van het aantal aanvragen in 2026 doorzet.

De Schrijverscentrale is inhoudelijk gedreven om bij te dragen aan de verbetering van het literaire klimaat in Nederland en daarmee aan de leesmotivatie. Onze goede banden met andere leesbevorderende instellingen, zoals Stichting Lezen, De Schoolschrijver, CPNB en onze deelname aan de Leescoalitie, maken dat wij kunnen aansluiten bij belangrijke initiatieven zoals bijvoorbeeld de campagne *Wie leest heeft een goed verhaal*.

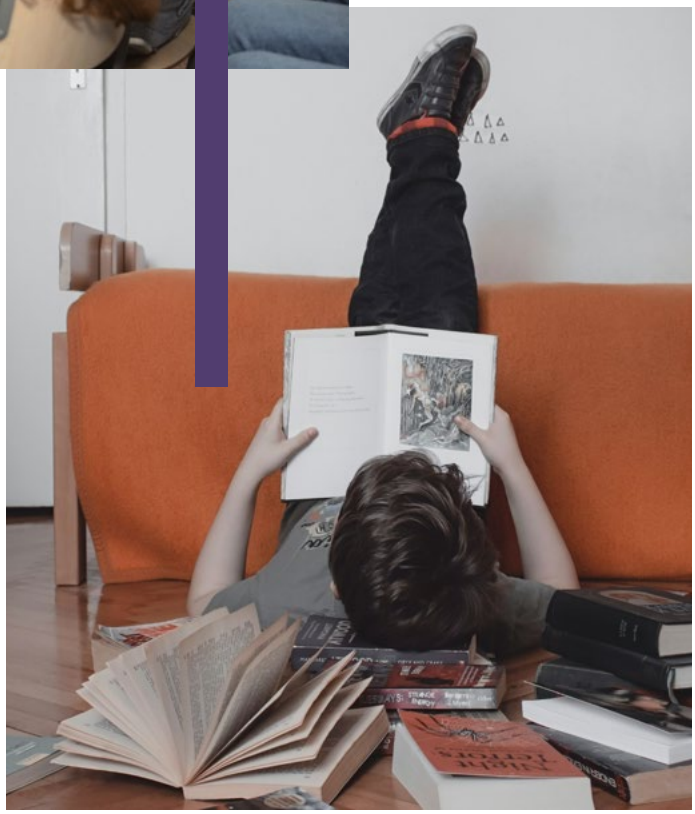
In 2024 en 2025 zijn wij een intensieve samenwerking gestart met de onderzoekers bij de VU-NT2 vakgroep. Zij hebben onderzoek gedaan naar het effect van schrijversbezoeken in het volwassen NT2- en NT1-onderwijs. De uitkomsten van beide onderzoeken zijn positief, dus wij kunnen in 2026 verder met het benaderen van deze voor ons nieuwe markt.

De ICT- en communicatieafdeling hebben in 2025 hard gewerkt aan de verbetering van de digitalisering. Ons nieuwe klantrelatiesysteem en de nieuwe website zijn bijna klaar en gaan in 2026 online. Wij verwachten hiermee een grote verbetering van de effectiviteit van het boekingsproces, waardoor we bemiddelingen sneller kunnen afhandelen.

Samenvattend heeft de Schrijverscentrale in 2025 grote stappen gezet om haar beleid voor de periode 2025-2028 uit te voeren. Het was een productief, vol en druk jaar met een positief resultaat, waar wij met trots op terugkijken.

1

Missie

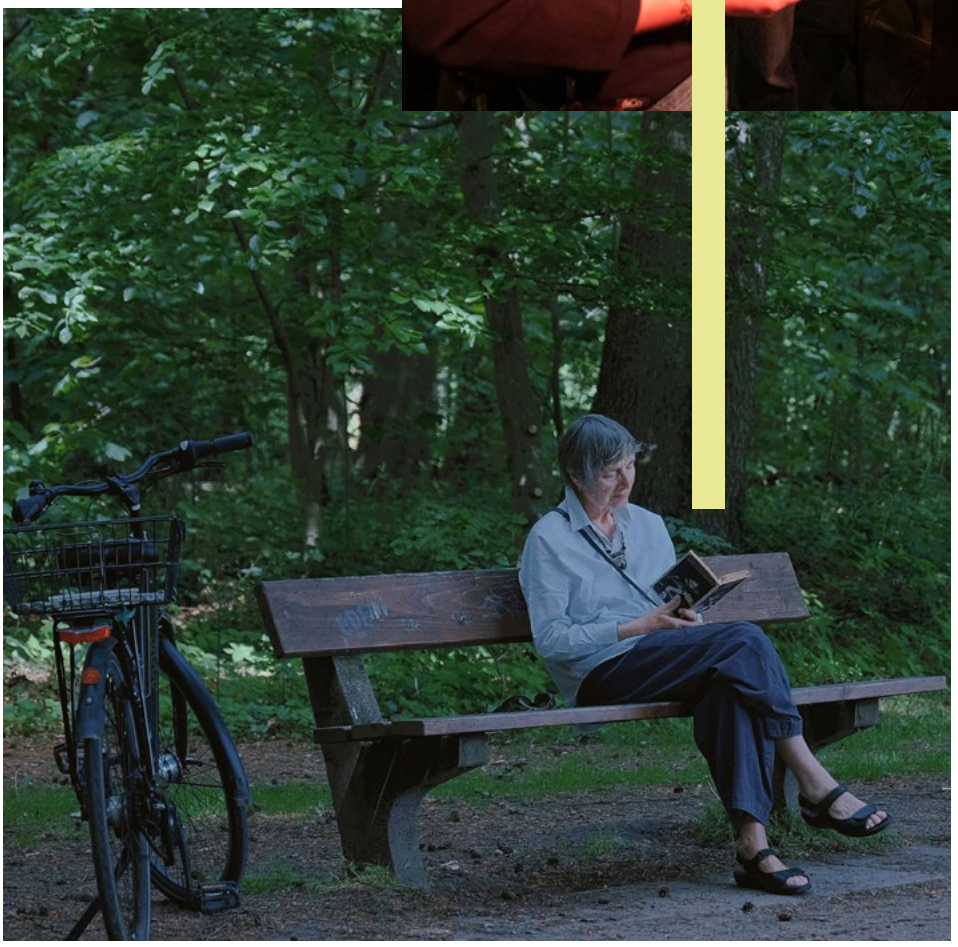
Onze missie is het versterken van de literaire leescultuur van Nederland. We blijven bouwen aan een sterke leescultuur, want door te lezen begrijp je de wereld beter. Verhalen bieden houvast, geborgenheid en zicht op nieuwe werelden. Verhalen zorgen ervoor dat je even in een andere wereld stapt, om daarna – een ervaring en nieuwe perspectieven rijker – terug te keren in die van jezelf. Optredens van auteurs zijn ons middel. Elke ontmoeting met een auteur geeft inspiratie tot lezen of verdiept het lezen. Bezoekers van een live optreden van een literaire maker maken op een toegankelijke manier kennis met literatuur. Tijdens een schrijversoptreden slaat de literaire vonk over: de schrijver maakt het publiek nieuwsgierig naar (nieuw) werk. Door met de literaire maker te discussiëren begrijpen de bezoekers gelezen boeken beter. Schrijversontmoetingen verhogen dus de leesmotivatie van (potentiële) lezers, verbreden hun literaire smaak én verdiepen hun literaire begrip. Dat is niet alleen onze overtuiging; het blijkt ook uit onderzoek (onder scholieren: *Dichter bij de* schrijver, dichter bij lezen, 2018; onder laaggeletterden en nieuwkomers, *De kracht van Zaffier* en *Effecten van het inzetten van schrijvers in de NT2-lessen*, beide VU 2025). Schrijvers hebben door hun optredens bovendien een rol in het maatschappelijk debat, kennisoverdracht, de ontwikkeling van burgerschap, doordat bezoekers met andere perspectieven kennismaken of achtergrondkennis opdoen. Optredens versterken ook de financiële positie van literaire makers.

De Schrijverscentrale is het expertise- en bemiddelingscentrum voor ontmoetingen met literaire makers. We inspireren organisatoren van auteursoptredens en delen onze expertise over activiteiten, adviseren over de auteurskeuze en voorbereiding, bemiddelen tussen organisator en maker, verzorgen de contractuele en financiële afhandeling en bieden soms financiële ondersteuning. Onze auteurs bieden we trainingen in spreek- en presentatievaardigheden.

Ons doel is zoveel mogelijk (potentiële) lezers te bereiken, in het hele land, van jong tot oud, van minder enthousiaste tot gretige lezers. Overal kun je 'onze' literaire makers ontmoeten. De hele non-profitsector, het boekenvak en ook het bedrijfsleven kan gebruikmaken van onze diensten: onderwijs, bibliotheken, festivals, boekhandels, literaire, culturele en maatschappelijke organisaties, overheid en bedrijven die de leescultuur onder hun medewerkers willen bevorderen. De activiteiten kunnen plaatsvinden in verschillende contexten, zoals in schoolverband, op het werk, tijdens een cursus, congres of festival, bij een boekhandel of bij een ander openbaar evenement. Literaire behoeftes en smaken verschillen en daarom zetten we in op een breed bestand van literaire makers: schrijvers en vertalers van literaire fictie en non-fictie, dichters, illustratoren, spoken word-artiesten en graphic novelists van alle literaire zwaartes. Zo stimuleren we de rijkdom van de Nederlandse literatuur.

2

Advies en bemiddeling

Explosieve groei

Wat een jaar! Met 6.334 optredens overtroffen we met meer dan 1.000 bemiddelingscontracten ons streefdoel voor 2025 (5.300). We overtroffen daarmee ook ruim ons topjaar 2024 (5.753). Achter dit getal gaat een wereld van diverse activiteiten schuil, allemaal gericht op het bevorderen van leesmotivatie, literair begrip, thematische of maatschappelijke kennis en inzichten. Workshops, interviews, voorstellingen, voordrachten, lezingen en schoolbezoeken bij scholen, bibliotheken, boekhandels, literaire of maatschappelijke organisaties en bedrijven... Onze auteurs bereikten alle leeftijden en doelgroepen, van dreumesen tot bejaarden, en zowel leesliefhebbers als leesmijders.

Impulsregeling Masterplan Basisvaardigheden

De regeling binnen het Masterplan Basisvaardigheden is wederom als grootste groeifactor te benoemen. Deze subsidieregeling heeft geoormerkt budget voor een auteursactiviteit bij de nieuwe dBOS-locaties (kinderopvang, basisonderwijs en vmbo) en stimuleert doorontwikkelingslocaties een auteursbezoek te plannen. De Schrijverscentrale is een van de afnamemogelijkheden en daar werd gretig gebruik van gemaakt. Auteursbezoeken zijn een bewezen leesimpuls voor leerlingen (*Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen*, 2018). We waren daarom verguld met alle uitnodigingen voor bezoeken van jeugd- en kinderboekenmakers.

Maatregelen in verband met de drukte

De explosieve groei bracht uitdagingen met zich mee. De bemiddelaars werkten op volle kracht om alle vragen en aanvragen te verwerken. We hebben onderstaande maatregelen getroffen om de bemiddelingsdrukte beheersbaar te maken en ruimte te houden voor het ontwikkelen en uitvoeren van onze beleidsprojecten.

We schaalden de fte voor jeugdbemiddelaars op (dankzij projectsubsidie van OCW, zie hoofdstuk 9 Organisatie) en pasten het aanvraagproces aan. Bibliotheken die bezoeken voor meerdere scholen regelden, konden gebruikmaken van een speciaal cluster-aanvraagformulier. Dit vereiste voor ons weliswaar extra handmatige administratie, maar maakte het proces voor organisatoren klantvriendelijker en voor bemiddelaars overzichtelijker.

De run op bekende kinderboekenmakers leidde tot volgeboekte agenda's. Dit bood ons de kans om minder bekende auteurs onder de aandacht te brengen en zo het literaire klimaat te verrijken. We deelden auteurtips in inspiratiemailingen, namen minder bekende auteurs op in campagnepoules en adviseerden over de beste matches in 1-op-1-adviezen. Resultaat: we boekten meer verschillende auteurs dan voorheen (zie hoofdstuk 7 Prestatieverslag / hoofdstuk 8 Prestaties).

Na overleg met Kunst van Lezen werden in april 2025 aanpassingen doorgevoerd aan de regeling. Organisatoren mogen het budget nu over twee jaar spreiden (uiterlijk in 2026), waardoor aanvragen efficiënter gecombineerd konden worden en er meer speelruimte in de planning ontstond. Binnen de Boekstart-vervolgsubsidie (kinderopvang) is het voortaan ook mogelijk om te kiezen voor een andere leesbevorderende of mediaopvoedkundige activiteit.

Ondanks alle maatregelen bleef de wachttijd soms lang. We informeerden organisatoren en partners actief via verschillende kanalen over de drukte en de oorzaken ervan.

> Ben opeens een kleine ondernemer met drukke agenda… Wel fijn hoe jullie dingen regelen, dat geeft rust in alle hectiek.
>
> — auteur Christien Brinkgreve

Nieuwe auteurs in ons bestand

In 2025 hebben we maar liefst 308 nieuwe literaire makers verwelkomd (2024: 237), waarvan 82 voornamelijk voor de doelgroep jeugd en 226 voornamelijk voor doelgroep volwassenen.
De meeste auteurs kwamen binnen via de "reguliere aanmeldprocedure", waarbij ze een Modelcontract Uitgave Oorspronkelijk Nederlandstalig Literair Werk of een Modelcontract Uitgave Kinderboek moeten kunnen tonen. Hieronder zijn Nederlands(talig)e schrijvers van uiteenlopende literaire genres als: fictie en non-fictie, poëzie, voor jeugd en voor volwassenen, kinderboekillustratoren. Voor de literair vertalers geldt het Modelcontract voor de uitgave van een vertaling van een literair werk of een toegekende Projectsubsidie of Ontwikkelbeurs voor literair vertalers van het Letterenfonds (zie hoofdstuk 3 Beleid en ontwikkeling).

Auteurs die een ander contract hebben of in eigen beheer publiceren kunnen uit twee andere routes kiezen: een externe beoordeling tegen kostprijs of een combinatie van kwalitatieve en kwantitatieve criteria. Via deze regeling hebben we twee auteurs in ons bestand opgenomen.
Voor stripmakers/graphic novelists selecteren we op uitgeverij of we raadplegen een klankbordgroep. In 2025 zijn er drie stripmaker aan het bestand toegevoegd. We merken dat we behoefte hebben aan meer graphic novelists die goed beschikbaar zijn voor bezoeken aan het voortgezet onderwijs. Daarom gaan we deze groep literaire makers in 2026 actief uitbreiden.

Voor aanmelding van spoken word-artiesten werken we met scouts uit het veld. Omdat we behoefte hebben aan spoken word-artiesten van buiten de Randstad, hebben we gezocht naar scouts met een netwerk elders. In mei startten onze scouts Charlotte Beerda (netwerk in Groningen, Friesland en Zwolle) en Monique Hendriks (netwerk in Brabant en Limburg). In 2025 namen we zo tien nieuwe spoken word-artiesten in ons bestand op, van wie er zes buiten de Randstad wonen. Deze artiesten hadden zichzelf aangemeld of waren ons aangeraden. Komend jaar gaan de scouts weer actief op zoek naar nieuw talent. De vraag naar spoken word-optredens groeit, vooral bij doelgroepen waarvoor het zelf lezen van een heel boek lastig is, zoals in het praktijkonderwijs en bij internationale schakelklassen (ISK's). Ook penitentiaire inrichtingen (PI's) hebben interesse in deze groep literaire makers. Voor hen is spoken word een toegankelijke vorm van taal en literatuur.

Ons schrijversbestand groeit in diversiteit, niet alleen qua gender en culturele achtergrond van de auteurs, maar ook qua type literaire werken. We zijn ervan overtuigd dat we met een divers literair aanbod een divers publiek kunnen aanspreken. Ons schrijversbestand van ruim 5.000 literaire makers bestaat nu uit ruim 2.000 schrijvers die zich actief beschikbaar stellen door hun profielpagina op 'actief' te zetten. Zie voor ondersteuning aan nieuwe auteurs hoofdstuk 3 Beleid en ontwikkeling).

"Het bezoek van Cissy Joan was hartstikke tof! Met storytelling ging ze aan de slag met de gedetineerden en hun eigen verhaal. We willen heel graag meer schrijversbezoeken organiseren."

— Bibliotheekmedewerker in een PI

Diversiteit geboekte auteurs (code Diversiteit en Inclusie)

Wij spanden ons weer in om zoveel mogelijk verschillende auteurs onder de aandacht van organisatoren te brengen. We maakten tiplijsten voor onze campagnepagina's, social media posts, mailings en stands. Hierin adviseerden we auteurs met publicaties die bij een campagnethema pasten of die recent verschenen waren. Voor de campagnes Literatour en Driemaal groep 3 Schrijverstournee stelden we speciale poules van literaire makers samen. Ook adviseerden we organisatoren in 1-op-1-gesprekken en mails. Bij onze adviezen kozen we telkens bewust voor een mix die de diversiteit van ons bestand goed weergeeft en brachten we een balans aan van ervaren en minder ervaren talenten, makers van verschillende literaire genres en diverse culturele achtergronden en/of gender. Dit heeft effect gehad: het is ons weer gelukt om meer verschillende literaire makers te bemiddelen dan het jaar hiervoor (zie hoofdstuk 8 Prestaties).

Aanpassingen zakelijke afhandeling

Algemene voorwaarden

Op 1 juli voerden we een wijziging door in onze Algemene voorwaarden. Voor zowel de auteurs als de organisatoren verlengden we de reactietijd op een contract van 3 naar 5 werkdagen. We merkten namelijk dat in de praktijk met name de organisatoren langer de tijd nodig hadden om de contracten goed te kunnen bekijken.

Indexering basishonorarium

De Schrijverscentrale staat voor een eerlijke beloning van haar literaire makers. Met ons basishonorarium leggen we een fair bodemtarief in de markt. Op 1 juli indexeerden we onze basishonoraria met gemiddeld 3,3%, conform de stijging van de consumentenprijsindex van het CBS. Onze online rekentool en interne rekenmodule in het klantrelatiesysteem hebben we ook aangepast op deze nieuwe tarieven. De Schoolschrijver volgde onze indexatie van tarieven voor literaire makers.

Een paar landelijke campagnes

Veel activiteiten vonden plaats in het kader van landelijke (literaire) campagnes, waarbij we samenwerkten met andere (literaire) instellingen of aansloten bij hun thema's. Een paar voorbeelden.

Literatour

De Literatour is de jaarlijkse schrijverstournee langs middelbare scholen en mbo-opleidingen. In februari bezochten 23 auteurs - waaronder de schrijvers van *3PAK* (Astrid Boonstoppel, Sholeh Rezazadeh, Michel van Egmond) - 70 scholen in heel Nederland. Ze bezochten meer dan 6.000 leerlingen/studenten in 230 klassen, vanaf het derde leerjaar voortgezet onderwijs. Daaronder waren 16 mbo-klassen. De auteurs gingen met de jongeren in gesprek over het lezen en schrijven van boeken. Elke deelnemende school ontving een pakket boeken van de deelnemende auteurs. De Literatour werd in 2025 mede mogelijk gemaakt door CPNB, Fonds21, De Versterking en Stichting Lezen.

Voor docenten was de belangrijkste reden om mee te doen aan Literatour "aan leesbevordering in de klas doen" (bijna 90%). Voor de helft was het de eerste kennismaking met een auteursbezoek. De spreker van het start-webinar, de vertaalster Maria Postema, werd goed gewaardeerd, maar docenten hadden nog liever gepraat met de auteur die ze geboekt hadden. Daarom pakken we het volgend jaar anders aan: in plaats van een webinar sturen we een mail met informatie over de auteur, het bezoek en lessuggesties én de oproep om contact te zoeken met de auteur om het bezoek tevoren door te spreken. De boekenpakketten werden actief ingezet: de meeste docenten hebben de boeken overgedragen aan de mediatheek (ruim 27%), uitgeleend aan leerlingen/studenten (ruim 15%) of in een klassenbibliotheek geplaatst (ruim 17 %). De jongeren hadden zich tevoren voorbereid door vragen voor de schrijver te bedenken. Ook het lezen van een boekfragment noemden ze vaak. De auteursbezoeken vielen goed: docenten vonden ze goed aansluiten bij de belevingswereld van jongeren (85%) en gaven een waardering van iets hoger dan een 8.

Quotes uit de evaluatie:

- Michel van Egmond is een ontzettend leuke gast geweest en heeft heel leuk verteld over de lol van lezen en schrijven.
- Sholeh Rezazadeh was bij ons op school. Haar taalgebruik is prachtig, de leerlingen hebben geboeid naar haar geluisterd.
- Beide bezoeken waren op hun eigen manier zeer inspirerend. De schrijvers hebben de leerlingen een mooi inkijkje gegeven in hun leven en wat het betekent om met taal bezig te zijn.

De Literatour gaat door in 2026

Al sinds 2015 organiseerde de Schrijverscentrale de Literatour samen met de CPNB. Zij hebben echter aangekondigd zich uit deze campagne terug te trekken en zich voor middelbare scholieren te focussen op online activiteiten. De Schrijverscentrale heeft zich beijverd om deze campagne voor het voortgezet onderwijs en het mbo te behouden. Met succes: de Schrijverscentrale neemt in 2026 de volledige organisatie ter hand. Stichting NBD Biblion sponsort komende editie en het fonds De Versterking financiert opnieuw de boekenpakketten. De Literatour gaat dus ook in 2026 door!

Boekenweek

Als vanouds contracteerde de Schrijverscentrale de auteurs van de Boekenweek-publicaties. Het was een bijzonder jaar: de organisator van de Boekenweek, de CPNB, hield een schrijfwedstrijd voor het geschenk, ter ere van het jubileumjaar en geïnspireerd door de vroegere Boekenweken. Pas een paar weken voor de Boekenweek maakten ze bekend wie de winnende auteur was.

Zouden programmeurs het aandurven om een auteur te boeken zonder te weten wie het was? En zou het publiek kaartjes willen kopen voor een optreden van een groot, onbekend vraagteken? Het pakte goed uit: de tournee van geschenkschrijver Gerwin van der Werf was helemaal volgeboekt en werd goed bezocht. De 90-jarige Boekenweek werd extra feestelijk doordat een flink aantal schrijvers van eerdere Boekenweekgeschenken meegingen op Boekenweektournee. Ook voor de literaire makers Paulien Cornelisse (thema-uitgave) en Sholeh Rezazadeh (Boekenweekgedicht) regelden we de tournees. Andere auteurs brachten we onder de aandacht door organisatoren inspiratiemails te sturen met auteurs die een recente publicatie of een boek passend bij het Boekenweekthema 'Je moerstaal' hadden.

Kinderboekenweek: nieuw record

Met 1.012 schrijversbezoeken hebben we een nieuw Kinderboekenweek-record gevestigd (vorig record 2024: 908). We zijn ook trots dat we voor meer literaire makers hebben kunnen bemiddelen: 222 schrijvers/illustratoren zijn tijdens de Kinderboekenweek door het land zijn gereisd om liefde voor lezen en boeken aan te wakkeren bij kinderen (2024: ruim 200).
Het thema van de Kinderboekenweek was dit jaar 'Vol avontuur!' Thematische programma's zijn populair bij organisatoren en de auteurs speelden daar ook dit jaar weer graag op in. Er waren grote avontuurlijke quizzen, dinotekeningen en zelfbedachte magische werelden.
De Schrijverscentrale verzorgde traditiegetrouw de tournees van de Kinderboekenweekauteurs voor de CPNB. Dit jaar waren dat: Kevin Hassing (geschenk), Levina van Teunenbroek en Charlotte Bruijn (prentenboek) en Simon van der Geest (gedicht).

> "Kevin Hassing kan niet alleen schrijven, maar weet ook hoe hij contact moet maken met kinderen. Hij onthoudt namen, stelt ze vragen, en voor kinderen met dyslexie was natuurlijk een glansrol weggelegd. Kinderen voelden zich echt gezien tijdens zijn bezoeken, dyslectische kids voorop. Betere leesbevordering krijg je niet!"
>
> — bemiddelaar Kim Kleine

Schrijvers bij overheden, bedrijven en maatschappelijke organisaties.

Ontmoetingen met literaire makers kunnen zeer waardevol zijn in het bedrijfsleven, bij profit en non-profit-instellingen en (semi)overheidsinstellingen. In het beleidsplan 2021-2024 richtten we ons op deze focus-doelgroep onder de noemer Schrijvers over Thema's. In deze beleidsperiode blijven we aandacht besteden aan deze doelgroepen. Op onze Middag voor de Literaire Maker (zie hoofdstuk 3 Beleid en ontwikkeling) programmeerden we een deelsessie over dit onderwerp. Omdat deze markten permanente acquisitie vergen, blijven we hen actief benaderen. Zo bezochten de directeur en de projectcoördinator een grote HR-conferentie in Utrecht. Hoewel de HR-medewerkers op deze conferentie niet meteen meerwaarde leken te zien van een schrijversbezoek voor hun medewerkers, kwam hier wel een interviewverzoek voor het blad ARBO uit voort en een waardevolle lead, namelijk een cursusaanbieder.

Een dag als projectcoördinator

Nieuwe doelgroepen zoeken waar schrijversbezoeken meerwaarde hebben, zo omschrijft projectcoördinator Anne Bond haar werk. "Het gaat dan om bedrijven waar de stem van een schrijver invloed heeft op de nieuwe kijk en werkwijze van medewerkers, maar ook bedrijven met veel laaggeletterden, waar de schrijver inspireert tot een grotere leesmotivatie en leesplezier. Schrijversbezoeken op taalscholen wakkeren de liefde voor de Nederlandse taal aan bij nieuwe Nederlanders en in penitentiaire inrichtingen kunnen schrijvers met gedetineerden aan de slag met bijv. schrijfworkshops of door eigen werk te bespreken."

De telefoon gaat voortdurend en Teams maakt overuren. "Ik ben veel aan het praten, ja," lacht Anne. "Dat is ook het leuke aan mijn baan. Ik spreek zoveel leuke, interessante en inspirerende mensen. Soms heb ik contact met een bedrijf dat de meerwaarde van een schrijversbezoek niet meteen ziet. Dan is het aan mij om hen de kracht van de schrijver te laten zien. Als ik een bedrijf of organisatie daarvan kan overtuigen, is dat een hoogtepuntje van mijn dag."

Op de vraag wat ze lastig vindt in haar werk, heeft ze geen antwoord. "Ik geniet ontzettend van het verkennen van onontgonnen terrein, om te ontdekken waar ik een waardevolle en duurzame samenwerking kan neerzetten. Het verbinden van nieuwe doelgroepen aan de Schrijverscentrale en de actieve samenwerking met schrijvers is erg dynamisch, heerlijk!"

Heel Nederland leest

Tijdens de campagne Heel Nederland leest heeft organisator CPNB het boek *Onder de Paramaribo* van Johan Fretz centraal gesteld. De link met Suriname was niet toevallig: in november was Suriname 50 jaar onafhankelijk. Een mooi moment om een aantal literaire makers uit te lichten die een band hebben met Suriname en haar onafhankelijkheid. Dit deden we in meerdere mailingen, op de site en in persoonlijke adviesgesprekken.

Bij de juniorversie van deze campagne, Heel de klas leest, stond het boek *Soldaat Wojtek* van Bibi Dumon Tak in de spotlight. Voor haar regelden we een volle tournee langs scholen en bibliotheken.

80 jaar vrijheid

In 2024-2025 stond Nederland stil bij de Tweede Wereldoorlog: 80 jaar vrijheid. Tijdens dit herdenkingsjaar hebben we samengewerkt met het Nationaal Comité 4 en 5 mei om organisatoren te wijzen op een schrijversbezoek rondom dit thema. Het Nederlands Letterenfonds stelde een subsidie beschikbaar van € 10.000, zodat we organisatoren een korting konden aanbieden. Zowel onze bestaande doelgroepen boekten schrijvers voor het herdenkingsjaar, zoals boekhandels, bibliotheken en onderwijsinstelling, als nieuwe (soorten) organistoren. Zo was auteur Tim Overdiek verteller/presentator bij twee concerten van het Fanfare Promotie Orkest in Bodegraven en Alphen aan de Rijn, speciaal georganiseerd voor het herdenkingsjaar. Er vonden 103 bezoeken plaats in 2024-2025. Het subsidiebudget is volledig benut.

In het voorjaar van 2025 kwam de bundel *80 keer 2 minuten* uit. Het Nationaal Comité 4 en 5 mei gaf deze in samenwerking met Boom Uitgevers uit. We hebben met het Nationaal Comité meegedacht over de auteurs die een bijdrage konden leveren aan deze bundel. Uiteindelijk hebben vier auteurs via ons advies en onze bemiddeling een tekst geschreven voor dit boek.
In 2026 is er wederom een samenwerking met Stichting 4 en 5 mei tot stand gekomen.

Maand van de Geschiedenis

Onze samenwerking met de Maand van de Geschiedenis bij Geschiedenisschrijver in de les (zie hoofdstuk 4 Projectsubsidie OCW 2024/2025) leidde tot een mooie bijvangst: we mochten de tournee bemiddelen voor hun geschenkschrijver. Daardoor wisten we ook nieuwe doelgroepen te bereiken. Eva Vriend toerde door onze bemiddeling in het najaar langs bibliotheken, historische musea, boekhandels en historische verenigingen.

3

Beleid en ontwikkeling

Algemeen beleid m.b.t. activiteiten

Fair Practice, Fair Pay

Eerlijke tarieven voor werk – daar staat de Schrijverscentrale voor. Wij zorgen bij het boeken van de schrijversbezoeken dat er een eerlijk honorarium wordt betaald en de reiskosten worden vergoed. Daarom blijven we een ondergrens hanteren, ons zogenoemde basishonorarium. (Zie voor de jaarlijkse indexering hoofdstuk 2 Advies en bemiddeling). Contracten voor de jeugdsector bestaan meestal uit meerdere activiteiten op een dag. Het basishonorarium houdt bij deze contracten daarom rekening met het aantal groepen, de groepsgrootte en tijdsduur. Hogere tarieven zijn ook mogelijk als auteurs dit wensen, bijvoorbeeld vanwege hun expertise of ervaring. Wij adviseren hen hierover en onderhandelen met organisatoren. Voor literaire makers zijn honoraria voor optredens een belangrijke inkomstenbron (zie hoofdstuk 10 Financiën).

Al sinds 2022 overleggen wij over fair practice voor auteursoptredens aan de Ketentafel literaire festivals en literair-educatieve instellingen. Wij volgen de daar overeengekomen tarieven voor de auteursoptredens of wijken voor de makers naar boven af. We spannen ons ook in voor fair pay in de sectoren die niet gebonden zijn aan deze Ketentafel, zoals het onderwijs en de bibliotheken Om een schrijversoptreden voor de soms armlastige organisatoren haalbaar te maken, geven we op een deel van dit basistarief subsidie. Voor sommige campagnes, zoals *Poëzieweek*|*Boek een dichter* en *80 jaar vrijheid*, hebben we speciale campagnesubsidies. Deze gelden ook voor hogere tarieven.

Mores

Wij vinden het belangrijk dat onze literaire makers ergens terecht kunnen als er iets ongepasts of grensoverschrijdends gebeurt tijdens een bezoek. Daarom zijn wij voor de literaire makers aangesloten bij het steun- en adviespunt Mores. De literaire makers kunnen natuurlijk ook altijd bij de Schrijverscentrale terecht als zij iets vervelends hebben meegemaakt. Wij nemen alle klachten van literaire makers uitermate serieus. Deze worden op directieniveau afgehandeld. Het afgelopen jaar is de Schrijverscentrale twee keer benaderd door een schrijver die bij een bezoek iets naars heeft meegemaakt. Deze kwesties hebben wij naar tevredenheid van betreffende makers kunnen afhandelen, waarbij wij natuurlijk hebben benadrukt dat ze ook bij Mores te rade kunnen gaan.

Ontwikkelspeerpunten 2025-2028

Voor 2025-2028 hebben we, naast het dagelijkse werk in beleid, adviseren en bemiddelen, nog drie beleidspeerpunten vastgesteld. Zie voor de ontwikkelspeerpunten Uitbreiding doelgroepen en Optimalisering digitale omgeving en digitale strategie hoofdstuk 4 Projectsubsidie OCW 2024/2025.

Ontwikkelspeerpunt: Kwaliteit

Ondersteuning aan literaire makers

Onboarding nieuwe auteurs

Nieuwe literaire makers in ons bestand vangen we op met de uitnodiging voor een welkomstwebinar en sturen we een uitgebreid onboardingsdocument, een soort toolkit voor auteurs, met alle informatie over hoe de Schrijverscentrale werkt en wat een schrijversbezoek van de schrijver vraagt.

We hielden in het najaar een welkomstwebinar voor jeugdmakers en voor het eerst ook een webinar voor makers voor volwassenen. In beide webinars vertelden we over de succesfactoren van een optreden, over het (basis)honorarium, de zakelijke afhandeling en de (online) promotiemogelijkheden voor de auteurs. Vragen die de makers stelden waren bijvoorbeeld "Hoe pas ik mijn beschikbaarheid aan?", "Wordt bij een lange reisafstand een overnachting vergoed?" en "Wordt er feedback opgevraagd na een optreden?" We hebben voor beide doelgroepen nieuwe webinars gepland in 2026.

Persoonlijke profielpagina

Literaire makers kunnen zelf hun profielpagina op onze site inrichten. Organisatoren gebruiken deze pagina's bij de keuze van een auteur en voor de inhoudelijke en praktische voorbereiding van een auteursoptreden. Omdat dit zo'n belangrijk communicatie- en promotiemiddel is, helpen we makers om een goede, duidelijke en wervende profielpagina op te zetten. We geven ze hiervoor een uitgebreide handleiding. Tips voor het goed uitwerken van je profielpagina was een belangrijk onderwerp bij de webinars voor nieuwe makers en van een deelsessie tijdens de Middag voor de Literaire Maker.

Adviesgesprekken

De bemiddelaars staan desgewenst literaire makers telefonisch of tijdens een fysieke of online afspraak bij om ze te ondersteunen bij al hun vragen over schrijversbezoeken. Onderwerpen zijn meestal het inhoudelijk opzetten en promoten van de optredens.

Spreekkunstacademie

Een sterke podiumpresentatie en educatieve vaardigheden vergroten de impact van optredens. Daarom bieden we onder de noemer Spreekkunstacademie workshops en trainingen aan waarmee literaire makers zich als spreker kunnen ontwikkelen.

In het voorjaar vonden twee workshops plaats, die beide in een mum van tijd waren volgeboekt. In de dagtraining *Hoe pak ik het podium?* hielp theatercoach Job Raaijmakers makers met podiumzenuwen. Deze training scoorde (zeer) hoog op relevantie voor de praktijksituatie, duidelijke uitleg, inlevingsvermogen van de coach en de ruimte voor eigen inbreng. Deelnemers lieten weten dat ze door de training meer zelfvertrouwen hadden en tot het inzicht waren gekomen dat ze op het podium 'gewoon zichzelf konden zijn'. Op hun advies richten we deze training voortaan op beginnende en licht gevorderde schrijvers.

Uit ons klanttevredenheidsonderzoek (2023) bleek dat veel schrijvers graag meer bezoeken zouden willen afleggen. Daarom hebben we in 2025 een workshop promotie toegevoegd. Coach Miranda Apeldoorn startte de tweedelige workshop *Hoe promoot ik mijn lezingen?* met een webinar over focus kiezen en gaf daarna een praktijkworkshop waarin de auteurs hun eigen invloed en ondernemerschap onderzochten. Deelnemers waardeerden vooral de praktijkgerichtheid, relevantie voor hun werkpraktijk, ruimte voor inbreng en duidelijke uitleg. Ze gaven aan dat hun zelfvertrouwen in hun ondernemerschap duidelijk was gegroeid.
Een derde training, *Hoe bouw ik een goede lezing?,* hebben we verplaatst van het najaar naar voorjaar 2026 om ruim baan te creëren voor de Middag voor de Literaire Maker.

Middag voor de Literaire Maker
In november ruilden we onze bemiddelaarspet voor de organisatorpet. Bijna honderd schrijvers, vertalers, dichters, illustratoren, spoken word-artiesten en stripmakers bezochten onze eerste Middag voor de Literaire Maker in het Agoratheater te Lelystad. Doel was de makers vertellen over de plannen uit ons vierjarenplan *In alle haarvaten*, ze te laten proeven van de Spreekkunstacademie en elkaar ontmoeten en inspireren.

Shula Tas presenteerde de middag. We trapten af met een gesprek over artistieke vrijheid, met panelleden Kristel Baele (voorzitter Raad voor Cultuur), Lale Gül (auteur) en Jeroen Thijssen (secretaris PEN Nederland). Daarbij kwam het toen nog te verschijnen RvC-rapport *Maken (z)onder druk* (januari 2026) aan bod. In de deelsessies focusten we op onze nieuwe beleidsvoornemens zoals het bereiken van nieuwe doelgroepen (mbo, NT1/NT2, bedrijfsleven en publieke instellingen). In andere workshops kregen de makers praktische tips over stemgebruik, promotie van auteursbezoeken of voorbereiding van leerlingen.

De evaluatie toonde aan dat we ons doel bereikten: deelnemers gaven gemiddeld een 8 op de stelling dat ze nu beter op de hoogte zijn van onze werkwijze en plannen. Ze waardeerden de ontmoeting met collega's. De deelsessies werden kort, maar inspirerend gevonden. Het thema artistieke vrijheid bleek enorm te leven: veel makers wilden meer ervaringen uitwisselen. We onderzoeken nu mogelijkheden voor vervolgsessies.

Er was op deze middag een mooie rol weggelegd voor de Leescoalitie: de *Wie leest heeft een goed verhaal*-pin werd gelanceerd. De eerste exemplaren werden uitgereikt aan de panelleden van de plenaire sessie artistieke vrijheid. Daarna ontving elke aanwezige de pin.

Ondersteuning aan organisatoren
Ook organisatoren ondersteunen we bij het organiseren van impactvolle schrijversbezoeken met persoonlijk advies, maar ook met digitale hulpmiddelen, zoals activiteitenmodules en toolkits.

Activiteitenmodules op schrijversprofielen
Organisatoren vinden op onze site antwoord op vragen als: *Welk type bezoek past bij mijn doel?* en *Welke schrijver sluit aan bij mijn doelgroep?*. Via het auteurszoekscherm kunnen ze filteren op doelgroep en op activiteitensoort (bijvoorbeeld workshop, voorleessessie of thematisch bezoek). Zo helpen we organisatoren een auteur te kiezen die goed aansluit bij hun doel en doelgroep. Schrijvers kunnen zelf aangeven welke activiteiten ze aanbieden. Hun aanbod en doelgroep staan in de activiteitenmodule op hun profielpagina. Op dit moment is dat mogelijk voor activiteiten in het basis- en voortgezet onderwijs. Met de nieuwe site zullen we ook activiteitenblokken voor andere doelgroepen gaan aanbieden. Daarom hebben we dit jaar gewerkt aan een nieuwe, versimpelde lijst activiteiten, die beter past bij alle doelgroepen waarvoor de Schrijverscentrale werkt.

Toolkits
Hoe beter het bezoek van de literaire maker is voorbereid, hoe hoger de leesbevorderende impact op het publiek (*Dichter bij de schrijver, dichter bij lezen)*. Onze toolkits voor basis- en voortgezet onderwijs bieden praktische en educatieve ondersteuning. In 2025 ontwikkelden we een toolkit voor openbare bezoeken. We hebben hiervoor de Adviesraad Literaire Makers om input gevraagd. Deze toolkit verschijnt in 2026 op de nieuwe site.

Traject Impact Centre Erasmus
De beleidsmedewerker volgde het Impact traject van het Impact Centre Erasmus, aangeboden door OCW. Samen met het team ontwikkelden we een Theory of Change om onze gewenste maatschappelijke en culturele impact in kaart te brengen.

Sinds 2024 verzamelen we via Typeform-enquêtes handmatig feedback op bezoeken in het basis- en voortgezet onderwijs. Uit deze verzamelde gegevens blijken de auteursbezoeken op scholen hoog gewaardeerd te worden: met een 8,9 (PO) en 8,3 (VO). Omdat voorbereiding cruciaal is voor de impact van een bezoek, vroegen we ook daarnaar. De meeste respondenten (82,8 PO, 87% VO) gaven aan dat het bezoek was voorbereid. Tips van de literaire maker zelf werden het meest genoemd (33% PO, 32% VO). Dat is mooi want deze sluiten het best aan op het werk en de wensen van de auteur. Niemand gebruikte de eigen onderwijsmethode. De Toolkit werd bij basisonderwijs vaak gebruikt (ruim 31%), maar beduidend minder in het voortgezet onderwijs (6,5%). Een opvallend hoog aantal bereidt een schrijversbezoek (ook) op een andere manier voor, vooral in het voortgezet onderwijs (41% PO, 77% VO). Wegens de kleine, handmatige selectie zijn de resultaten uit deze feedbackformulieren niet representatief. Ze bieden wel kansen om te experimenteren en leren. Zo gaan we in 2026 vragen waaruit die andere manieren van voorbereiden bestaan. Een handmatige feedbackformulier voor openbare optredens is eind 2025 ontwikkeld en in gebruik genomen.

Als het nieuwe klantrelatiesysteem en de website goed functioneren, gaan we het automatische feedbacksysteem bouwen. Daarbij maken we dankbaar gebruik van de kennis uit dit voortraject.

Overige beleidsprojecten

Artistieke vrijheid (code diversiteit en inclusie)
Artistieke vrijheid hield de culturele sector bezig. Bedreigingen, protesten en zelfcensuur zijn ook voor literaire makers helaas geen onbekenden. In maart publiceerden we met de Leescoalitiepartners een statement naar aanleiding van een lastercampagne van Civitas Christiana over kinderboeken in de Week van de Lentekriebels. We maakten artistieke vrijheid het belangrijkste thema van onze Middag voor de Literaire Maker. Onze directeur-bestuurder was gesprekspartner bij de totstandkoming van het adviesrapport *Maken (z)onder druk* en heeft de Raad voor Cultuur in contact gebracht met literaire makers die verdere input konden geven.

Nieuwe campagne: De vertaler vertelt
Sinds 2025 zetten we samen met het Nederlands Letterenfonds vertalers in de schijnwerpers. Want vertalers zijn niet alleen vertellers op papier, maar kunnen ook in de klas, de bibliotheek of de boekhandel vertellen over toon, ritme en subtekst van een tekst. Voor scholen, boekhandels, bibliotheken en andere culturele organisaties stellen we een korting beschikbaar voor lezingen, leesclubs en workshops. Uitgevers die de naam van de vertaler op het omslag vermelden, ontvangen een voucher voor een betaald vertalersoptreden, bijvoorbeeld ter promotie van een boek. Het Letterenfonds draagt financieel bij, waardoor de drempel voor organisatoren laag blijft.

Het aantal vertalers in ons auteursbestand groeit gestaag. Literaire vertalers die bekend zijn bij het Letterenfonds, maar nog niet bij ons, worden actief uitgenodigd om zich in te schrijven. We besteedden aandacht aan deze campagne op de Dag van de Vertaler. Komende jaren bouwen we de campagne verder uit.

Sponsoring: Passionate: Dag van de Literatuur

In maart organiseerde Passionate Bulkboek de – helaas laatste - Dag van de Literatuur in de Doelen in Rotterdam. Dit was een tweejaarlijks literair evenement voor bovenbouwleerlingen van het voortgezet onderwijs, met veel schrijversoptredens en andere literaire activiteiten. De Schrijverscentrale contracteerde de auteuroptredens én was trotse sponsor.

Leescoalitie/Wie leest heeft een goed verhaal

De Schrijverscentrale is een actieve deelnemer aan de Leescoalitie. Wij dragen niet alleen financieel bij aan de coalitie, maar nemen deel aan het directeurenoverleg en hebben afvaardigingen in de drie werkgroepen van de Leescoalitie: de kenniswerkgroep, de lobbywerkgroep en de communicatiewerkgroep, om het belang van leesbevordering en leesmotivatie in Nederland permanent op de agenda te houden. De landelijke campagne Wie leest heeft een goed verhaal was een belangrijk project van de Leescoalitie, ook in 2025. Het was dan ook fantastisch nieuws dat de campagne werd genomineerd voor de Ster Gouden Loeki! Vanuit het overleg van de communicatieprofessionals ontstond het idee om de *Wie leest heeft een goed verhaal*-pin uit te reiken tijdens de Middag voor de Literaire Maker.

4

Projectsubsidie OCW 2024/2025

In 2024/2025 ontvingen wij van OCW projectsubsidie voor leesbevorderende activiteiten. Deze hebben we ingezet voor het opvangen van de Masterplan basisvaardigheden-aanvragen en het alvast in gang zetten van beleidsvoornemens voor de periode 2025-2028. Een belangrijk voornemen is het veroveren van nieuwe doelgroepen zodat we met recht kunnen zeggen: onze schrijvers bevorderen in alle haarvaten van de samenleving de literaire leesmotivatie. Daarnaast hebben wij de projectsubsidie kunnen aanwenden voor de ontwikkeling van een nieuw klantrelatiesysteem, waarmee wij efficiëntieslagen kunnen maken om de grote stroom aan bemiddelingsaanvragen in goede banen te leiden.

Nieuwe doelgroepen

Vakoverstijgende bezoeken in het voortgezet onderwijs: Geschiedenisschrijver in de les

Lezen en verhalen verrijken elk schoolvak – dat is onze visie, die aansluit bij de nieuwe kerndoelen. Zulke ontmoetingen verdiepen immers de thematische kennis én vergroten tegelijk de leesmotivatie. Bovendien brengen we zo nieuwe auteurs onder de aandacht, wat de literaire diversiteit versterkt. Al decennia bemiddelen we schrijversbezoeken voor het vak Nederlands, maar we stimuleren daarom nu ook schrijversbezoeken voor andere vakken in het voortgezet onderwijs.

In 2025 focusten we op de vakken Geschiedenis en Mens en Maatschappij. Tijdens de campagne 80 jaar vrijheid in 2024-2025 (zie hoofdstuk 2 Advies en bemiddeling) vonden meer dan twintig bezoeken voor middelbare scholieren plaats, vooral georganiseerd door docenten Nederlands of bibliothecarissen. Docenten in het voortgezet onderwijs waarderen dus historische auteurs. Om ook docenten Geschiedenis en Mens & Maatschappij te bereiken, stonden we in maart en november op de leermiddelenmarkt van VGN Kleio (vakvereniging voor geschiedenisdocenten). We peilden hun behoeften in een enquête, verspreid via onze eigen nieuwsbrief, die van VGN Kleio en van onze samenwerkingspartner Maand van de Geschiedenis. Hieruit bleek dat docenten geen grote behoefte hebben aan voorbereidingsmateriaal. Wel zoeken ze auteurtips passend bij thema's en dan vooral de tien tijdvakken. Met deze resultaten gingen we aan de slag door een mailing te sturen met auteurtips bij het thema van de Maand van de Geschiedenis ("Natuurlijk") en een auteurslijst op te stellen bij de tien tijdvakken. Gesprekken met historische auteurs wezen uit dat zij uit de voeten kunnen met klassen die niet specifiek op hun werk zijn voorbereid – wat goed uitkomt aangezien docenten aangaven weinig voorbereidingstijd te hebben.

We zochten ook momenten waarop geschiedenisschrijvers onderwijsprofessionals konden bereiken. Zo toonde geschiedenisschrijver Ewoud Kieft tijdens het lanceringsfeest van de website lezeninhetvo.nl aan waarom goed lezen essentieel is voor het vak geschiedenis.

Eind 2025 boden we een pilotkorting aan van € 200 per school. Daar maakten vier organisatoren gebruik van: twee bezoeken op scholen, een bezoek op een museumlocatie en een leeskring voor docenten Nederlands en Geschiedenis. Auteurs vertelden over hun historische boeken en

research en gingen met leerlingen in gesprek over het verleden.

Ons netwerk en onze ervaring groeien gestaag. We merken dat scholen tijd en budget nodig hebben om schoolbrede leesactiviteiten te ontwikkelen. In 2026 zetten we deze lijn door met een nieuwe kortingsactie, om nog meer docenten en vakken te bereiken.

> “Het meest waardevolle was absoluut de combinatie van de docenten geschiedenis en Nederlands. Ze bekeken het boek namelijk echt vanuit verschillende perspectieven en zouden het ook op verschillende manieren in de klas inzetten. Nederlands juist wat meer qua literaire aspecten zoals perspectief en geschiedenis juist met fragmenten om bepaalde onderdelen uit de geschiedenis tot leven te brengen via een verhaal.”
>
> — organisator leeskring voor docenten Nederlands en Geschiedenis

Nieuwe focus-doelgroep: middelbaar beroepsonderwijs

Het ontsluiten van de doelgroep mbo heeft veel voeten in de aarde. Veel van het voorbereidende werk bestaat uit het uitvinden hoe het mbo het beste benaderd kan worden om structureel meer schrijversbezoeken tot stand te brengen voor deze doelgroep. Het werk bestond voor een groot deel uit spreken met deskundigen en aanschuiven bij bijeenkomsten, zoals bijvoorbeeld van de CJP. De Schrijverscentrale was verder met een stand aanwezig op de Docentendag Maatschappijleer van ProDemos om de aanwezige mbo-docenten te informeren over de mogelijkheden van een schrijversbezoek. Daarnaast stonden we met een stand op de conferentie BeroepskapiTAAL van de MBO Raad, gericht op mbo-taaldocenten. Op deze conferentie mochten we ook een workshop verzorgen. Spoken word-artiest Elten Kiene heeft de deelnemers een workshop gegeven zoals hij ook studenten geeft. De deelnemers reageerden hier heel positief op. Daarnaast hebben we regelmatig contact met Stichting Lezen. We houden elkaar op de hoogte van onze activiteiten in het mbo. Zo hebben we Stichting Lezen geadviseerd over schrijvers voor hun conferentie Heel mbo leest in 2026. In 2025 telden wij 17 schrijversbezoeken meer op het mbo. Dat is een kleine verbetering ten opzichte van 2024.

Nieuwe doelgroep: Interventie Leesmotivatie bij laaggeletterden (NT1), nieuwkomers (NT2) en gedetineerden

Het benaderen van de doelgroep NT1/NT2 ontwikkelde zich voorspoedig, maar anders en zelfs beter dan verwacht. Via LinkedIn kwam de projectontwikkelaar nieuwe doelgroepen in contact met de VU-NT2 vakgroep. Samen ontwikkelden we een interventie voor de doelgroep NT1 (volwassen laaggeletterden) en voor de doelgroep NT2 (volwassen nieuwkomers), waarbij een schrijver driemaal een groep bezocht. Uitgangspunt was niet het leren van de taal, maar leesmo-

tivatie aanwakkeren middels de verbindende kracht van het verhaal. De VU-NT2 vakgroep gaf de deelnemende schrijvers een training. De VU heeft de impact van de pilots onderzocht. In de twee onderzoeksrapporten kwam duidelijk naar voren dat een schrijversbezoek ook meerwaarde heeft voor mensen die de taal (nog) niet goed machtig zijn. Uit het rapport voor de doelgroep NT1 kwam duidelijk naar voren dat, na drie bezoeken van Karin Giphart, taal geen vijand meer was, maar een middel waardoor je jezelf kan laten zien. In 2026 ontwikkelen wij een strategie om bedrijven, taalscholen en instellingen te overtuigen deze interventies leesmotivatie af te nemen.

Schrijversbezoeken bij werkbedrijf Zaffier (NT1)

Bij werkbedrijf Zaffier in Noord-Holland werkten laaggeletterde medewerkers onder begeleiding van schrijver Karin Giphart drie weken aan het opschrijven van hun eigen verhaal. Deze verhalen worden gebundeld in een boek voor en door medewerkers, dat Zaffier tevens als relatiegeschenk zal inzetten. Uit het VU-onderzoek blijkt dat het traject leidde tot meer taalplezier, zelfvertrouwen en verbinding op de werkvloer. Deelnemers ontdekten dat taal niet alleen iets is wat je leert, maar ook een manier is om jezelf te laten zien.

Uit het onderzoeksrapport: "De pilot bij het werkbedrijf Zaffier was bijzonder. Er was na de eerste bijeenkomst zeer veel animo onder de deelnemers. Aan het begin van de cursus zijn waren de deelnemers nog voorzichtig: ze weten niet wat hen te wachten staat, zijn onzeker over hun eigen kunnen en willen geen slechte ervaring hebben. Aan het eind van deze korte cursus met de schrijver is er echt een verandering in gang gezet: iedereen doet enthousiast mee, op zijn of haar manier uiteraard, zoals een van de deelnemers bondig samenvat in zijn gedicht over het bedrijf: "Iedereen doet zijn best op zijn of haar manier / Dat is Zaffier".

» "Het doel van het project was uiteindelijk niet om de deelnemers te onderwijzen in basisvaardigheden – dat doen de begeleiders van het Leerplein heel goed – maar om ze enthousiast te maken over het vertellen over hun bedrijf en dat is volkomen gelukt. De coördinator Paméla schat het project ook als geslaagd in: "Ik heb niemand zich ongemakkelijk zien voelen". Net als de veelzeggende regel van een ander gedicht dat ook in het boek over Zaffier komt: "Ik word gewaardeerd om wat ik ben en kan". Aandacht blijkt een sleutelwoord bij Zaffier dat de deur naar de verhalenwereld kan openen, zeker als er een begripvolle, open en begeleidende schrijver dat faciliteert."
— Dr. Katja Tereshko - Namens: VU-NT2 Nederlands als tweede taal Onderzoeker bij LeesbevorderingsLab | VU-NT2 Professional & VU-NT2 Research, rapport De kracht van Zaffier: resultaten van een schrijf- en leescursus met Karin Giphart (2025)

» "Eerst dacht ik: schrijven is moeilijk. Maar als je samen praat, komen de woorden vanzelf."
— Een deelnemer

» "Je zag deelnemers groeien – ze werden gehoord en gezien. Op een gegeven moment zeiden ze: 'Kijk! Ik heb ook mijn verhaal.' Dat was mooi om te zien.''
— De begeleider

Auteurs op taalscholen (NT2)

In de leesinterventie van VU-NT2 en de Schrijverscentrale lazen cursisten korte verhalen (Nederlands of tweetalig) en werden drie van de negen lessen verzorgd door professionele schrijvers. We zetten schrijvers in met een migratieachtergrond, Abdelkader Benali en Sholeh Rezazadeh (zelf ooit NT2-leerder). Voor de deelnemers bood dit een herkenbaar persoonlijk en cultureel perspectief. Onderzoeksresultaten laten zien dat deze opzet de leesmotivatie, het leesplezier en het gevoel van verbondenheid vergrootte. De schrijversbezoeken brachten literatuur tot leven en versterkten de betrokkenheid bij taal en samenleving.

Uit het onderzoeksrapport: ”De thematische analyse laat zien dat de inzet van schrijvers in NT2-lessen een meerwaarde heeft voor het leesplezier, de motivatie en de betrokkenheid van cursisten. Drie centrale thema’s vatten de ervaringen samen: nieuwheid, een persoonlijk verhaal en beleving, en verbinding met taal en tekst.

De interactie met schrijvers vergrootte ook de taal- en tekstbetrokkenheid. Cursisten gaven aan dat schrijvers “anders over teksten praten” en moeilijke woorden of culturele verwijzingen begrijpelijk konden maken. Tegelijkertijd ervoeren sommigen het taalgebruik van de schrijvers als uitdagend, omdat zij niet altijd hun spreektempo of woordkeuze aanpasten. Toch werden de lessen met schrijvers overwegend als positief ervaren.”

» ”De komst van een schrijver bracht iets onverwachts en inspirerends in de lessen. Cursisten waardeerden het frisse perspectief en de afwisseling in dynamiek. De aanwezigheid van schrijvers met een migratieachtergrond – die zelf ooit het proces van taalverwerving en integratie hebben doorgemaakt – bleek bovendien bijzonder betekenisvol. Hun persoonlijke verhalen riepen herkenning, empathie en bewondering op: schrijvers werden gezien als rolmodellen die lieten zien dat het mogelijk is om als anderstalige een volwaardige plek in het Nederlandse taalgebied te verwerven. ”
— Katja Tereshko en Camille Welie (VU-NT2 Research en het LeesbevorderingsLab), rapport Effecten van het inzetten van schrijvers in de NT2-lessen: kwalitatieve analyse op basis van leesinterventie (2025)

“Taal is veel meer dan woorden en grammatica.”

— Auteur Sholeh Rezazadeh

Optimalisering digitale omgeving en digitale strategie

Een belangrijk beleidsvoornemen is het ontwikkelen van een nieuwe website en een daarmee samenwerkend nieuw klantrelatiesysteem. Op dit moment is het technische beheer van beide systemen ondergebracht bij verschillende partijen met ieder hun eigen software, waardoor de communicatie tussen beide systemen storingsgevoelig is. De nieuwe website en het nieuwe klantrelatiesysteem worden ontwikkeld door één partij: Clickhere Interactive in Utrecht. Er wordt gebruik gemaakt van dezelfde software en daarom zullen beide systemen naadloos op elkaar aansluiten.

In 2024 en 2025 hebben zowel de communicatiemedewerkers als bemiddelaars veel tijd besteed aan het begeleiden van de ontwikkeling van beide systemen en het testen en feedback geven. Ook de Adviesraad Literaire Makers heeft meegedacht over de mogelijkheden van schrijvers in de accountomgeving en de profielpagina op de site. De ontwikkeling van het klantrelatiesysteem heeft langer geduurd dan beoogd, maar gaat in het voorjaar van 2026 live.

Extra jeugdbemiddelaar

Zoals in de aanvraag Projectsubsidie Leesbevordering is vermeld hebben we in 2024 een extra medewerker (0,667 fte) aangenomen om de explosieve aanvragenstijging door de Masterplan Basisvaardigheden-regeling te kunnen opvangen.

Financiële verantwoording

De toelichting op de financiële verantwoording van de projectsubsidie leesbevorderende activiteiten staat in hoofdstuk 10 Financiën.

5

Communicatie

De afdeling Communicatie heeft zich in 2025 gericht op het ontwikkelen van de nieuwe website en het daarbij behorende klantrelatiesysteem (zie hoofdstuk 3 Beleid en ontwikkeling), de binding met onze schrijvers en uiteraard op het uitdragen van de missie en projecten van de Schrijverscentrale.

Verbondenheid schrijvers

Te-boeken-bij-stempel

In april hebben we de "te-boeken-bij"-stempel geïntroduceerd. Met deze afbeelding kunnen alle aangesloten literaire makers laten zien dat zij via de Schrijverscentrale geboekt kunnen worden. De stempel kan op verschillende plekken worden ingezet: op social media, in e-mailhandtekeningen, op visitekaartjes of in de catalogus en/of website van de uitgever of in nieuwe publicaties. We mailden deze stempel aan al onze auteurs en sturen hem toe aan elke nieuwe auteur.

Middag voor de Literaire Maker

In november 2025 vond de allereerste Middag voor de Literaire Maker plaats. De middag was erop gericht om literaire makers op de hoogte te stellen van de nieuwe beleidsplannen van de Schrijverscentrale, ze te laten proeven van de Spreekkunstacademie en hen met elkaar in contact te laten komen (zie hoofdstuk 3 Beleid en ontwikkeling).

Community

De Schrijverscentrale ziet het als zeer waardevol om de grote groep literaire makers die is aangesloten bij ons te verbinden in een actieve community. Tijdens een startbijeenkomst bleken de literaire makers inderdaad behoefte hebben aan meer verbondenheid, maar niet te veel tijd hiervoor beschikbaar te hebben. In 2026 werken we verder aan de juiste vorm voor de activatie van onze community, om zo de schrijvers bij elkaar te brengen.

Promotie

Brief aan Kamerleden en woordvoerders

In aanloop naar de verkiezingen heeft de Schrijverscentrale een brief opgesteld waarin zij Kamerleden en woordvoerders wijst op het belang van schrijvers en hun verhalen voor een geletterde samenleving. Hierin riepen wij ze op om de waarde en de kracht van verhalen in hun verkiezingsprogramma op te nemen en om de jaarlijkse prijsbijstelling voor culturele instellingen zo snel mogelijk te herinvoeren met het oog op de continuïteit van onze nieuwe beleidsprojecten en blijvende optimalisatie van onze processen.

Beurzen en evenementen

Ook in 2025 heeft de Schrijverscentrale zich weer laten zien op verschillende beurzen en evenementen. Zo hadden we stands op onder andere de leermiddelenmarkt van VGN Kleio, Lezen Centraal, Docentendag maatschappijleer en HR Kennisdag.

Promotiemateriaal

De afdeling Communicatie heeft een start gemaakt met de ontwikkeling van nieuwe flyers. De verdere ontwikkeling wordt in 2026 opgepakt, aangezien de flyers qua inhoud en vormgeving verband houden met de website die nog in ontwikkeling is.
Voor de uitvoering van enkele projecten is nieuw promotiemateriaal ontwikkeld in de vorm van notitieboekjes, -blokken, Correctbooks en stickers. Verder is er een fotowand ontworpen en gemaakt die ook als achterwand van een stand ingezet kan worden.

In de media

De Schrijverscentrale heeft in 2025 op verschillende momenten aandacht gegenereerd in de media, door het organiseren van activiteiten en het onderhouden van persrelaties. Vooral het statement tegen lastercampagne kinderboeken, die door de gehele Leescoalitie (waar de Schrijverscentrale deel van uitmaakt) is gemaakt, werd door veel verschillende media geplaatst. Boekblad heeft in februari een interview geplaatst met directeur-bestuurder Johanna Somers over het beleidsplan 2025-2028 en de activiteiten van de Schrijverscentrale.

Mailings

In 2025 zijn er nieuwsbrieven gestuurd naar de verschillende doelgroepen van de Schrijverscentrale. Net als vorig jaar hebben de mailings een hoge acceptatieratio (80-100%). Mailings gericht op specifieke deelnemers hebben nog steeds het hoogste openingsratio (80-100%), gevolgd door mailings aan schrijvers (65-80%). De meest opgegeven reden voor afmelding van mailinglijsten is dat de persoon in kwestie een andere functie heeft gekregen.

Bereik website

De samenwerking met INTK is voortgezet. Deze organisatie maakt en onderhoudt onze advertenties in de Google zoekmachine. Als non-profitorganisatie kunnen we gebruikmaken van Google Grants. Via dit donatieprogramma van Google krijgen we elke maand maximaal 10.000 Amerikaanse dollar gratis advertentietegoed om te adverteren in de Google zoekmachine.

Op de website hadden we een recordaantal bezoeken en bezoekers.
Totaal aantal bezoeken: 251.913 (2024: 220.153)
Totaal aantal bezoekers: 178.560 (2024: 166.368)

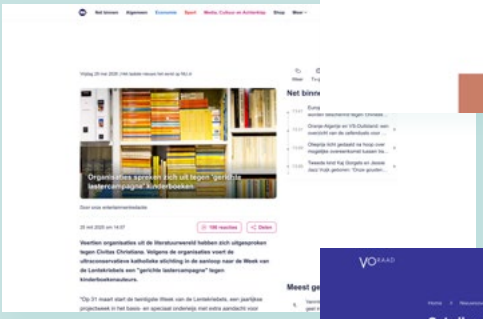
De Schrijverscentrale in de media

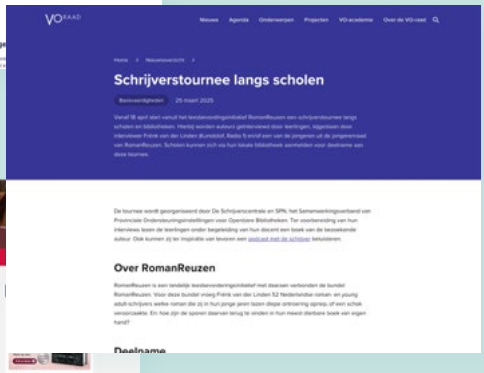

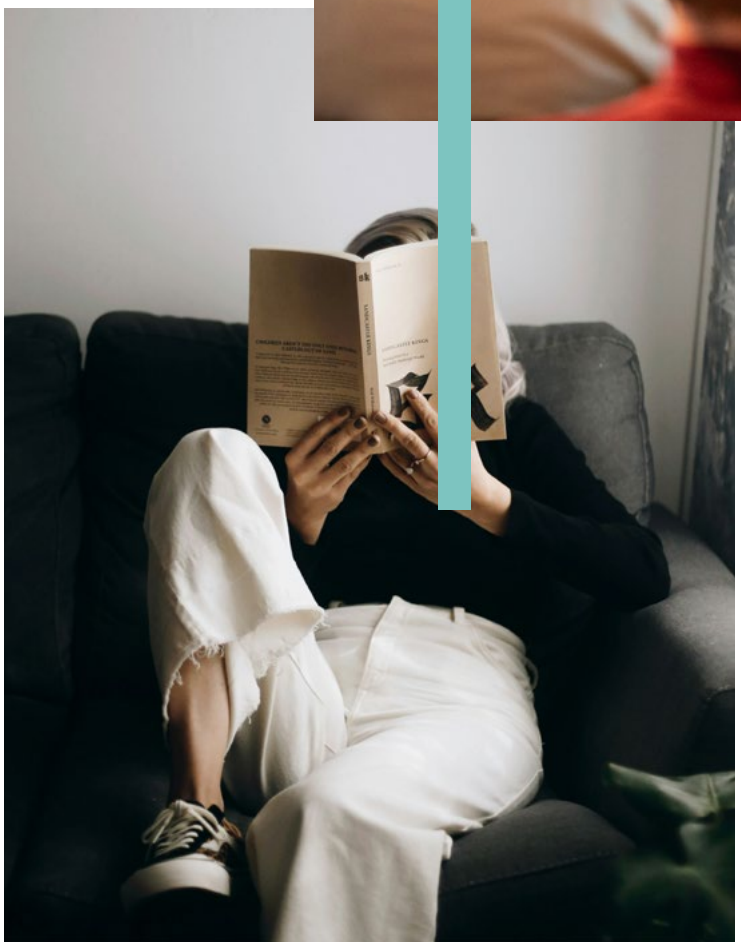

6

Onze samenwerkingspartners

Auteursbond	Nominatie voor Astrid Lindgren Memorial Award jeugdliteratuurprijs
CPNB	Tourneepartner voor de campagne-auteurs van de Boekenweek, Kinderboekenweek, Heel de klas leest, Boekenweek van Jongeren Literatour Structureel overleg
De Schoolschrijver	Indexatie honoraria Structureel overleg
De Versterking	Literatour
Fonds 21	Literatour (2025) Nieuwe doelgroepen NT1/NT2
Fonds Bijzondere Journalistieke Projecten	Structureel overleg
INTK	Google Ads
Koninklijke Bibliotheek (KB)	Poëzietafel
Kunst van Lezen / de Bibliotheek op School (dBOS)	Regeling Masterplan Basisvaardigheden
Leescoalitie	Mediacampagne Wie leest heeft een goed verhaal Structureel overleg
Literatuur Vlaanderen	Schrijversbezoeken over de grens
Maand van de Geschiedenis	Geschiedenisschrijver in de les
Ministerie OCW	Basis Infrastructuur Projectsubsidie leesbevordering Traject Impact (Impact Centre Erasmus)
Mores.online	Onafhankelijk meldpunt ongewenste omgangsvormen voor de literaire makers
Nationaal Comité 4 en 5 mei	80 jaar vrijheid
NBD-Biblion	Literatour (2026)
Nederlands Letterenfonds	Boek een dichter/Poëzieweek Subsidie 80 jaar vrijheid Subsidie Literaire vertalers Subsidie Spreekkunstacademie: subsidie voor trainingen voor auteurs Structureel overleg
Passionate Bulkboek	Bemiddelingen en sponsorbijdrage voor Dag van de Literatuur, Dag van Jonge Jury en de campagne Er was eens.
Platform Acct	Ketentafel Letteren
Poëzietafel	Boek een dichter-kortingsactie
RomanReuzen	Meedenken subsidieaanvraag en bemiddelen
Route Circulair	Propositie schrijversbezoek NT1 in bedrijven “Verhalen in bedrijf”
Stichting Lezen	Boekenweek van Jongeren/Literatour Driemaal groep 3 Schrijverstournee (Tante Anne fonds) Read for real/European Author’s day Structureel overleg
Stichting Samenleving en Kunst	Advies en bemiddeling bij meerdere edities van Stap op de Rode Loper, literatuurfestival voor bovenbouw vmbo en mbo.
Taalklasse	Kortingsregeling nieuwe klanten
VSBfonds	Schrijversbezoeken penitentiair inrichtingen
VU-NT2	Onderzoek Interventie Leesmotivatie (NT1, NT2 en DJI)
Zaffier	Interventie Leesmotivatie (NT1)

7

Prestatieverslag

	2025	2024
Aantal contracten PO	2921	2377
Aantal contracten VMBO	866	815
Aantal contracten Havo/VWO	752	687
Aantal contracten MBO	101	84
Aantal contracten HBO/WO	118	142
Aantal contracten volwassenen algemeen	1576	1648
totaal	**6334**	**5753**
Verschillende gecontracteerde literaire makers		
Aantal bemiddelde auteurs voor kinderen/jeugd	345	316
Aantal bemiddelde auteurs voor volwassen	504	510
totaal	**849**	**826**
Aantal contracten van jeugdmakers	4405	3747
Aantal contracten van volwassenenmakers	1929	2006

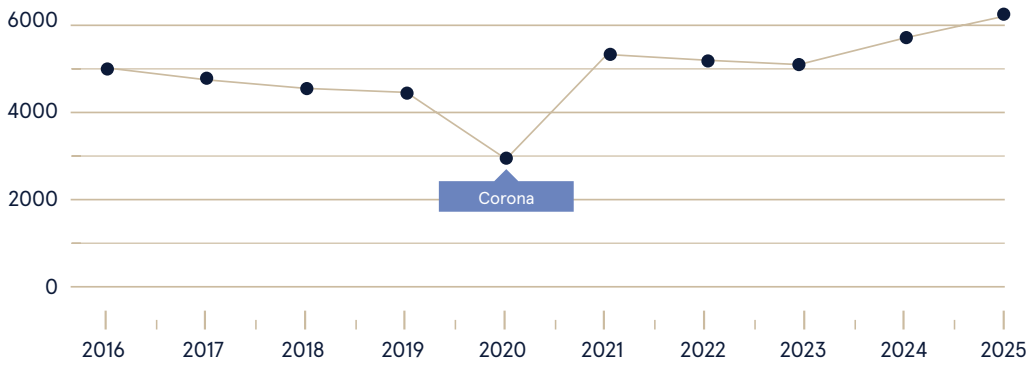
8

Prestaties

Productiviteit in contracten

De Schrijverscentrale telt haar activiteiten aan de hand van het aantal succesvol afgesloten bemiddelingscontracten. Een contract behelst – met name in de jeugdsector – vaak meerdere literaire activiteiten per dag door dezelfde auteur. Een contract kan dus drie of vier lezingen voor verschillende groepen/klassen betekenen. Vaak gaat dit om een bestaande groep of klas, maar bezoeken voor meer klassen bij elkaar (60-120 leerlingen) komen ook regelmatig voor, vooral in de bovenbouw van het basisonderwijs en in het voortgezet onderwijs. Contracten zijn de weerslag van het advies- en bemiddelingsproces: ze leggen praktische details vast (zoals locatie, aantal activiteiten), financiële afspraken (zoals honorarium, reiskosten) en inhoudelijke afspraken (zoals thema van de lezing, afgesproken voorbereiding in de klassen). De Schrijverscentrale heeft in 2025 in totaal 6.334 schrijversactiviteiten door heel het land tot stand weten te brengen. Hiermee overtroffen we met meer dan 1.000 bemiddelingscontracten ons streefdoel voor 2025 (5.300).

Publieksbereik

Ook het publieksbereik is gegroeid. Met de activiteiten bereikten we ongeveer 556.000 personen (2024: ongeveer 500.000). Dit betreft zowel kinderen, jongeren als volwassenen. Van niet alle activiteiten is precies bekend hoe groot het publiek was. Organisatoren kunnen bij hun aanvraag het verwachte aantal 'bezoekers' vermelden. Bij jeugdbezoeken wordt dit aantal ook gebruikt om het tarief te bepalen; bij bezoeken voor volwassenen speelt dit geen rol. De noodzaak om het te vermelden is daarom bij die laatste groep veel kleiner.

Spreiding over type organisator

	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Totaal aantal contracten	4993	4717	4515	4432	2922	5290	5154	5103	5753	6334
Contracten bibliotheken	1841	1593	1492	1447	893	1517	1622	1757	2079	2660
Van makers voor jeugd	1142	981	912	899	619	966	1163	1261	1508	2133
Van makers voor volwassenen	699	612	580	548	274	551	459	496	571	527
Contracten boekwinkels	534	431	317	349	129	482	305	300	327	330
Van makers voor jeugd	139	176	110	120	59	140	102	84	102	146
Van makers voor volwassenen	395	255	207	229	70	342	203	216	225	184
Contracten scholen	1272	1362	1342	1224	1137	1638	1740	1787	1969	2011
Van makers voor jeugd	1047	1204	1197	1068	1050	1475	1317	1338	1749	1621
Van makers voor volwassenen	225	158	145	156	87	163	423	449	220	390
Contracten overige organisaties	1346	1331	1364	1412	763	1653	1487	1259	1378	1333
Van makers voor jeugd + volwassenen	1346	1331	1364	1412	763	1653	1487	1259	1378	1333

De groei van de jeugd-doelgroepen zien we als we kijken naar welk type organisator een maker voor jeugd of volwassenen boekte. We zien een flinke groei bij de bibliotheken, die ruim 41% meer jeugdmakers boekten. Tegelijk ontvingen we zo'n 7% minder boekingen van scholen. Beide ontwikkelingen zijn te verklaren door de Regeling Masterplan Basisvaardigheden, waarbij bibliotheken de activiteiten boeken voor het basisonderwijs en vmbo.

Hoewel bibliotheken en boekhandels minder auteurs voor volwassenen boekten, zien we een grotere belangstelling van scholen voor deze auteurs. We hebben ruim 77% meer makers voor volwassenen geboekt voor leerlingen van havo/vwo, mbo en hbo/wo.

Spreiding over de doelgroepen

Alle jeugddoelgroepen zijn gegroeid: basisonderwijs, vmbo, havo/vwo en mbo. De grootste groei zien we bij het basisonderwijs, de belangrijkste doelgroep van de Regeling Masterplan Basisvaardigheden. Het aantal volwassenen-activiteiten is na een stijging in 2024 weer op het niveau van 2023. Zoals geconstateerd bij Spreiding over type organisatoren komen bij mbo, havo/vwo en in mindere mate vmbo ook auteurs voor volwassenen op bezoek.

Aangezien 2024 ook al explosieve groei liet zien, is het wellicht interessanter de huidige prestatiecijfers te vergelijken met veel eerdere jaren.

Kijken we naar het pre-Coronajaar 2019, dan bemiddelden we in 2025 200 activiteiten minder voor de volwassenen-sector. We bemiddelden ruim twee keer zoveel optredens voor het basisonderwijs en vmbo (de Masterplan Basisvaardigheden-doelgroepen). Bij havo/vwo is de groei weliswaar minder groot, maar ook niet te negeren (600 in 2019, 752 in 2025). Het mbo had schrijversbezoeken in 2019 duidelijk nog niet op de radar: in 2019 vonden slechts 17 bezoeken plaats op mbo-opleidingen (2025: 101). Hbo/wo is door de jaren heen behoorlijk stabiel gebleven.

Geografische spreiding

Land/Provincie	2025
Drenthe	182
Flevoland	186
Friesland	239
Gelderland	639
Groningen	266
Limburg	274
Noord-Brabant	718
Noord-Holland	1118
Overijssel	494
Utrecht	511
Zeeland	134
Zuid-Holland	1543
België	15
Duitsland	5
Frankrijk	3
Hongarije	1
Verenigde Staten	6

De Schrijverscentrale heeft een landelijk bereik. In bovenstaand schema is de provincie van de locatie van de optredens weergegeven. Bij landelijke en online activiteiten is het publiek meestal ook uit andere provincies afkomstig. De activiteiten in het buitenland betreffen bijvoorbeeld (online) bezoeken aan Nederlandse scholen in het buitenland. Het is normaal dat de aantallen per provincie per jaar fluctueren. De provincie Utrecht heeft ongeveer evenveel activiteiten als vorig jaar. Alle andere provincies zijn (flink) gegroeid ten opzichte van 2024. De verhouding tussen de provincies is min of meer vergelijkbaar met vorig jaar. De grootste relatieve groei zien we in Overijssel en Flevoland.

Aantal verschillende bemiddelde makers

Opnieuw hebben we meer verschillende makers geboekt dan het jaar hiervoor, namelijk 849 (2024: 826). Dit is 42,5% van de actieve auteurs. Wij zijn blij dat (potentiële) lezers optredens van meer verschillende makers hebben kunnen meemaken. Want hoe diverser het aanbod, hoe rijker het literaire klimaat.

9

Organisatie

Team

In 2025 hebben we op de jeugdafdeling twee extra jeugdbemiddelaars (1,33 fte) ingezet om het aantal aanvragen te kunnen beheersen, naast de extra medewerker die in 2024 was aangetrokken. Zij waren snel ingewerkt omdat ze in 2024 al ervaring gedaan op de jeugdafdeling vanwege vervanging zwangerschapsverlof. Beide medewerkers blijven in 2026 en gaan beiden een dag extra werken, om het vertrek van een andere jeugdbemiddelaar op te vangen. De afdeling bemiddeling volwassenen bleef in 2025 gelijk. Ook daar was het druk, maar deze drukte was beter te beheersen dan de drukte op de jeugdafdeling.

Het team van de Schrijverscentrale bestond daardoor in 2025 uit zestien medewerkers: de directeur-bestuurder, administrateur, beleidsmedewerker/coördinator projecten, een projectcoördinator, twee communicatiemedewerkers, en elf adviseurs/bemiddelaars, onderverdeeld in specialisten voor de jeugdsector, voortgezet onderwijs en voor de volwassenensector. Een aantal bemiddelaars heeft ook taken op het gebied van ICT en beleidsprojecten. De Schrijverscentrale heeft in 2025 geen freelancers hoeven inzetten. We hadden een mooi divers team, qua leeftijd, gender en culturele achtergrond.

De Schrijverscentrale volgt de loonontwikkeling van de CAO Rijk, heeft een eigen arbeidsvoorwaardenreglement, Code of Conduct en een individueel opleidingsbudget van € 1.000 per medewerker per jaar. De Schrijverscentrale heeft een externe vertrouwenspersoon voor de medewerkers. De tone of voice binnen de Schrijverscentrale is inclusief en bij moeilijke onderwerpen wordt er open overlegd, waarbij de mening van eenieder serieus wordt genomen en men naar elkaar luistert. De directeur-bestuurder voert jaarlijks een functioneringsgesprek met de medewerkers om een vinger aan te pols te houden met betrekking tot de voortgang van de werkzaamheden en het welbevinden van de medewerkers. Daarnaast overlegt het hele team twee keer per maand, waarvan één overleg over de dagelijks gang van zaken en één thema-overleg, dat twee doelen heeft: informatievoorziening aan de medewerkers en informatie ophalen bij de medewerkers, om afgewogen beleidsbeslissingen te kunnen nemen waarbij eenieders stem gehoord wordt. De verschillende teams overleggen ook regelmatig.

Aannamebeleid (Code Diversiteit en Inclusie)

Diversiteit is een belangrijk criterium bij de Schrijverscentrale. Niet alleen bij het adviseren van literaire makers maar ook bij het aannemen van nieuwe mensen voor het team, de Raad van Toezicht en de Adviesraad Literaire Makers (ALM). Wij letten bij ons aannamebeleid onder andere op leeftijd, gender, culturele achtergrond en bij ALM-leden ook literaire diversiteit. Onze inspanning is terug te zien te zien in de samenstelling van de diverse gremia.

Bij de schrijversbezoeken letten wij bij het maken van inspiratielijstjes voor organisatoren op de diversiteit van de auteurtips (zie hoofdstuk 3 Beleid en ontwikkeling). Diversiteit blijft de komende jaren een speerpunt in onze bedrijfsvoering.

Raad van Toezicht en Adviesraad Literaire Makers

De Schrijverscentrale werkt nu ruim een jaar met het Raad van Toezicht-model en de Adviesraad Literaire Makers (ALM). Tot op heden is deze werkwijze goed bevallen. De Raad van Toezicht controleert scherp op begroting en jaarrekening en wordt op de hoogte gebracht van belangrijke ontwikkelingen en beoogd beleid. De Adviesraad Literaire Makers is een fijne klankbordgroep om ideeën te toetsen en om de gaten in ons beleid helder te krijgen, zodat wij ons permanent kunnen blijven verbeteren.

Adviesraad Literaire Makers

Onderwerpen waarover wij advies hebben ingewonnen zijn onder andere de Toolkit openbare bezoeken en de inhoud van de Middag voor de Literaire Maker, met name het onderdeel over artistieke vrijheid. De Adviesraad Literaire Makers (ALM) adviseert de directeur-bestuurder ook ongevraagd op thema's waarvan zij vindt dat ze aandacht verdienen. Afspraken over de handelswijze en vergoeding van de ALM zijn vastgelegd in een statuut.

De ALM bestond in 2025 uit:
Aby Hartog
Yvonne Jagtenberg
Rashid Novaire
Suzanna Jansen
In 2026 zal er een spoken word-artiest worden toegevoegd aan de ALM.

Raad van Toezicht (Code Cultural Governance)

Gunay Uslu is per 1 december de nieuwe voorzitter van de Raad van Toezicht (RvT) van de Schrijverscentrale. De CEO van reisorganisatie Corendon en voormalig staatssecretaris van Cultuur en Media volgt Marjolein Moorman op, die in november als lid van de Tweede Kamer werd geïnstalleerd.

De RvT van de Schrijverscentrale kwam in 2025 drie keer bijeen: in april voor het vaststellen van de jaarrekening, in september voor een algemene vergadering en in december voor het vaststellen van de begroting voor 2026.

De Schrijverscentrale heeft zich gecommitteerd aan de Code Cultural Governance en handelt volgens die leidraad. Niet alleen zijn wij alert op (de schijn van) belangenverstrengeling, maar ook op het rolbewust handelen van directeur-bestuurder en Raad van Toezicht en het zorgvuldig omgaan met mensen en middelen. In onze RvT zitten geen personen die direct belang hebben bij de Schrijverscentrale. Zowel de directeur-bestuurder als de leden van de RvT hebben een regelement ondertekend waarin de Code Cultural Governance is verankerd.

Samenstelling Raad van Toezicht 2025

Naam	Functie	Profiel	Commissie	Aan-/aftr.
Marjolein Moorman	Voorzitter	Overheid/politiek	Remuneratiecommissie Afvaardiging voor ALM	1-11-2025 afgetreden
Gunay Uslu	Voorzitter	Bedrijfsleven/beleid	Remuneratiecommissie	1-12-2025
Michael Boogaerdt	Lid	Financiële achtergrond	Auditcommissie	4-10-2024
Anne Rube	Lid	Bibliotheekwereld / Boekenvak		4-10-2024
Ralph Peters	Lid	Politieke lobby/NT1 en NT2/financiën	Auditcommissie	4-10-2024
Youssef Rahman	Lid	Overheid/politiek	Remuneratiecommissie	4-10-2024
Horia Boutahar	Lid	Onderwijs (mbo)	Afvaardiging voor ALM	4-10-2024

Hoofd- en nevenfuncties

Anne Rube
Hoofdfunctie: Anne Rube advies & uitvoering.
Nevenfunctie: Voorzitter Raad van Toezicht Theater Luxor in Zutphen.

Marjolein Moorman
Hoofdfunctie: wethouder Amsterdam
Nevenfunctie (onbezoldigd): Voorzitter curatorium Wiardi Beckman Stichting

Gunay Uslu
Hoofdfunctie: CEO Corendon
Nevenfuncties: Voorzitter Jury Boekenbon Literatuurprijs, Vicevoorzitter Raad van Toezicht Openbare Bibliotheek Amsterdam, Voorzitter Raad van Toezicht Nederlands Film Festival, Lid Raad van Advies Van Lanschot Kempen, Lid Raad van Advies Leerstoel Verdraagzaamheid Universiteit Leiden

Johanna Somers
Hoofdfunctie: directeur-bestuurder van de Schrijverscentrale
Nevenfuncties: Voorzitter Raad van Toezicht Stichting SBK, Bestuurslid jeugdtheatergezelschap Als het Ware, Coach Directie Tafel van 5, jeugdtheatergezelschap, incidenteel

Michael Boogaerdt
Nevenfuncties: vrijwilligerswerk reparatieclub - fiscaal advies, Stichtingsbestuurder van het Klassiek Hoogtij festival in Groede, Penningmeester van vereniging Bigband Westerschelde

Horia Boutahar
Hoofdfunctie: directeur bij het ROC van Amsterdam Flevoland

Ralph Peters
Hoofdfunctie: Public Affairs adviseur en woordvoerder bij de Nederlandse Vereniging voor Afval en Reinigingsdiensten, Nevenfunctie: Gemeenteraadslid in Utrecht.

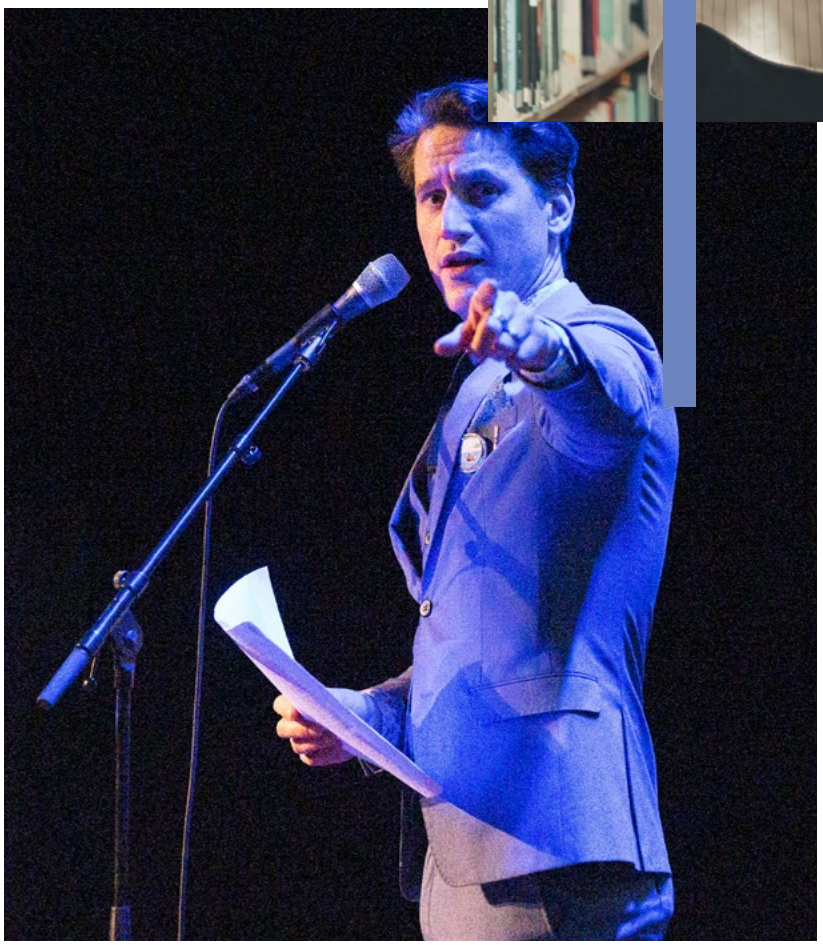
Youssef Rahman
Hoofdfunctie: bestuursadviseur Gemeente Amsterdam

Gegevens 2025 directeur-bestuurder	Johanna Somers
bedragen x € 1	
Functiegegevens	directeur-bestuurder
Aanvang en einde functievervulling in 2025	directeur-bestuurder 01/01 t/m 31/12
Omvang dienstverband (als deeltijdfactor in fte)	1,000
Dienstbetrekking?	ja
Bezoldiging	
Beloning plus belastbare onkostenvergoedingen	112.097
Beloningen betaalbaar op termijn	16.728
Subtotaal	128.825
Individueel toepasselijke bezoldigingsmaximum	246.000
Onverschuldigd betaald en nog niet terugontvangen bedrag	n.v.t.
Totale bezoldiging	**128.825**

Geen van de hierboven vermelde topfunctionaris(sen) noch overige functionaris(sen) heeft in 2025 een bezoldiging boven het toepasselijke WNT-maximum ontvangen. De Raad van Toezicht (RvT) van de Schrijverscentrale doet haar werk onbezoldigd. Leden van de RvT ontvangen een onkostenvergoeding van € 100 per vergadering en indien van toepassing een reiskostenvergoeding.

10

Financiën

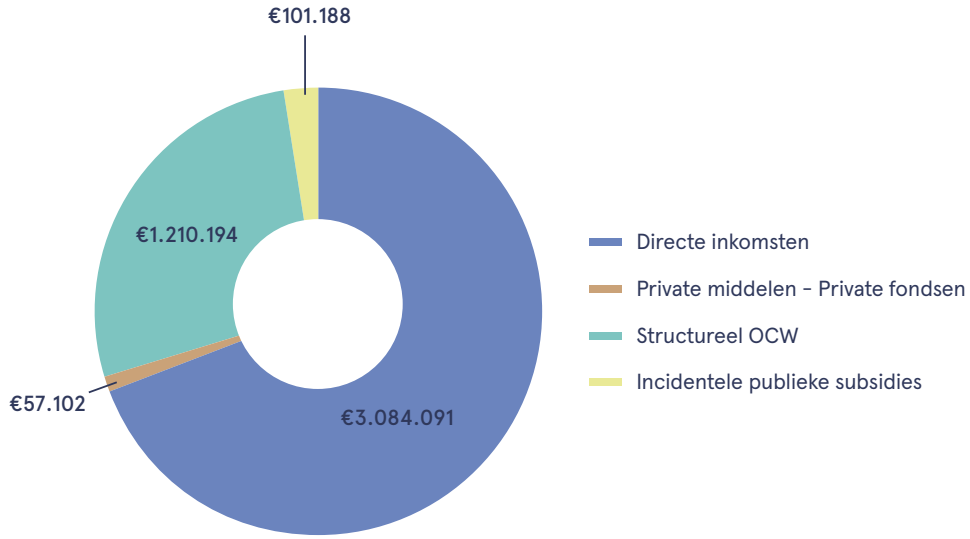
Financieel kader

Het Ministerie van OCW verleende de Schrijverscentrale voor de periode 2025-2028 subsidie voor de uitvoering van haar Activiteitenplan 2025-2028. In 2025 bedroeg het subsidiebedrag in het kader van de Basisinfrastructuur € 1.210.194. De eigen inkomsten van de Schrijverscentrale bedroegen in 2025 een totaal van € 3.084.091 een stijging van € 237.600 ten opzichte van 2024.

Financieringsmix

De Schrijverscentrale heeft een financieringsmix met een goede verhouding tussen verschillende inkomstenbronnen: wij ontvangen meerjarige financiering van de Rijksoverheid, directe opbrengsten uit onze bemiddelingen, projectsubsidies van publieke fondsen en private fondsen. De honoraria en reiskosten voor de literaire makers worden direct doorbetaald aan de literaire makers. Een aantal van de projectsubsidies die wij ontvangen keren jaarlijks terug, omdat zij gelinkt zijn aan campagnes, zoals bijvoorbeeld Driemaal groep 3 Schrijverstournee (Tante Anne fonds) en Boek een Dichter/Poëzieweek (Letterenfonds). De verhouding eigen inkomsten en publieke subsidie (inclusief de BIS-subsidie) in 2025 was 58,3% om 41,7 %.

2025 - Eigen inkomsten / Subsidies

2025	
Directe inkomsten	
Opbrengsten Bemiddeling	€ 332.471
Honoraria lezingen auteurs	€ 2.738.316
Overige directe inkomsten	€ 13.303
Totaal directe inkomsten	**€ 3.084.091**
Private middelen – Private Fondsen	
Stichting CPNB	€ 23.029
Stichting Lezen – Tante Anne Fonds	€ 23.505
Poëziecentrum vzw-klimaatdichters	€ 100
Uitgeverij Singel	€ 400
Fonds 21	€ 10.718
Totaal private fondsen	**€ 57.102**
Structureel OCW	
Basisinfrastructuur	€ 1.210.194
Totaal structurele subsidies	**€ 1.210.194**
Incidentele publieke subsidies	
Nederlands Letterenfonds	€ 14.268
Ministerie van OCW	€ 85.922
Stichting Lezen	€ 998
Totaal incidentiele publieke subsidies	**€ 101.188**
Totaal Baten	**€ 4.452.575**

Financiële positie en exploitatieresultaat

De Schrijverscentrale sloot het jaar 2025 af met een positief exploitatieresultaat van € 90.314 (inclusief rentebaten € 98.683). Dit positieve resultaat gebruiken wij de komende jaren voor onze bestaande en nieuwe beleidsprojecten, zoals bijvoorbeeld NT1/NT2, en Literatour en vakoverstijgende schrijversbezoeken. Wat opvalt aan het resultaat is dat de inkomsten uit de bemiddeling van schrijversbezoeken met ruim € 32.000 zijn gestegen. Dit komt door het grote aantal schrijversbezoeken dat door de Schrijverscentrale is gerealiseerd. Vergeleken met 2024 zien wij een stijging van de honoraria van €184.489. Hiermee heeft de Schrijverscentrale in 2025 opnieuw meer bijgedragen aan de financiële positie van onze literaire makers. Met een totaalbedrag van € 2.738.316 aan uitgekeerde honoraria zijn de schrijversbezoeken, niet alleen zeer relevant voor het literaire klimaat in Nederland, maar ook een belangrijke bron van inkomsten voor de literaire makers.

Omdat de Schrijverscentrale in 2025 verder is gegroeid en de omvang van onze werkzaamheden steeds groter wordt, is het noodzakelijk voor de Schrijverscentrale een solide reserve aan te houden. Per half jaar bedragen de vaste lasten van de Schrijverscentrale (beheerslasten materieel en personeelslasten) ongeveer € 600.000. De Raad van Toezicht stelde op 12 december 2025 dat – in het onverhoopte geval dat alle inkomsten zouden wegvallen – een buffer van een halfjaar ruim voldoende is om lopende activiteiten af te ronden. Daarom streeft de Schrijverscentrale naar een reserve van € 600.000.

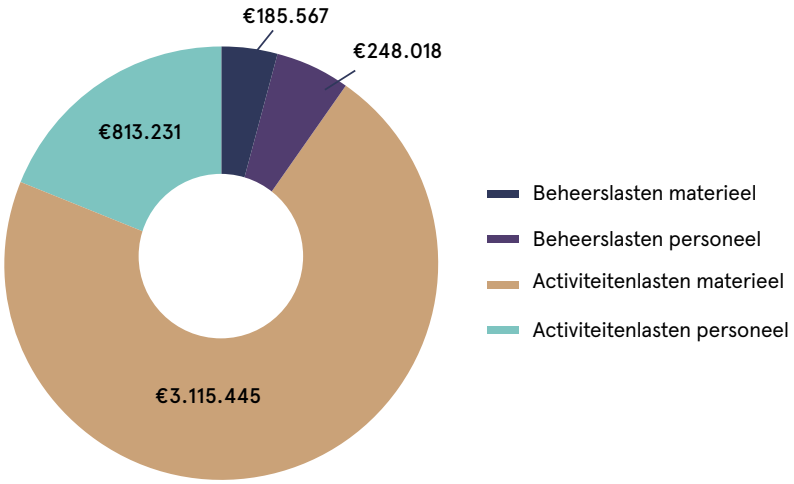
Projectsubsidie OCW 2024-2025

De projectsubsidie van OCW (totaalbedrag € 176.851 voor 2024-2025) is in 2024 en 2025 volledig gebruikt. Een bedrag van € 32.369 voor het nieuwe klantrelatiesysteem is geactiveerd en valt na ingebruikneming jaarlijks vrij tegenover de afschrijving. Het toegezegd bedrag is hiermee volledig aangewend voor leesbevorderende activiteiten. De realisatie overschrijdt het toegezegde bedrag met € 29.346, omdat een aantal posten hoger is uitgevallen. De personele lasten zijn € 24.000 hoger uitgevallen dan begroot, met name omdat de extra medewerker bemiddeling duurder uitviel dan geraamd. Deze overschrijding is uit de algemene middelen betaald. De materiële lasten zijn € 5.346 hoger uitgevallen dan begroot, doordat er extra budget uit de algemene middelen is aangewend om in samenwerking met de VU-NT2 onderzoek te doen naar de effectiviteit van schrijversbezoeken bij de kwetsbare doelgroepen NT1 en NT2.

Ondernemerschap

In 2025 heeft de Schrijverscentrale extra private financiering geworven voor het beleidsproject NT1/NT2. Daarnaast hebben wij de samenwerking met Nationaal Comité 4 en 5 mei voortgezet in het kader van de campagne 80 jaar vrijheid, die heeft geresulteerd in een projectsubsidie van het Nederlands Letterenfonds over het seizoen 2024-2025. In 2026 volgt hieruit opnieuw een samenwerking met Nationaal Comité 4 en 5 mei. Ook hebben wij eind 2024 een lumpsum ontvangen van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI), waarmee wij in 2025 en 2026 schrijversbezoeken kunnen aanbieden in alle Penitentiaire Inrichtingen in Nederland. In 2025 is een begin gemaakt met het organiseren van deze bezoeken.

2025 - Beheerslasten / Activiteitenlasten

2025	
Beheerlasten materieel	
Huisvesting	€ 72.140
Kantoorkosten	€ 85.050
Communicatiekosten	€ 21.478
Afschrijvingen	€ 6.899
Totaal beheerlasten materieel	**€ 185.567**
Beheerlasten personeel	
Salarissen	€ 235.648
Overige personeelskosten	€ 12.370
Totaal beheerlasten personeel	**€ 248.018**
Activiteitenlasten materieel	
Honoraria schrijvers	€ 2.966.592
Overige projecten	€ 148.853
Totaal activiteitenlasten materieel	**€ 3.115.445**
Activiteitenlasten personeel	
Salarissen	€ 761.427
Overige personeelskosten	€ 51.804
Inhuur	€ 0
Totaal activiteitenlasten materieel	**€ 813.231**
Totaal lasten	**€ 4.362.261**

Prijsstelling en lasten

De Schrijverscentrale heeft de prijsstelling van haar diensten afgestemd op de draagkracht van haar primaire doelgroepen boekenvak, literaire organisaties en onderwijs. Wij gaan uit van maatwerk, met een minimumhonorarium voor de literaire maker, dat de ondergrens is van elke prijsonderhandeling. Voor organisatoren hebben wij diverse kortingsmogelijkheden, die wij uit eigen middelen of externe subsidies financieren: korting op het basishonorarium (als een literaire maker dat hanteert) en op onze verschillende campagnes. Dat maakt het ook voor instellingen die het minder breed hebben mogelijk om een schrijver te boeken.

De lasten zijn in 2025 lager uitgevallen dan begroot. Dit heeft te maken met ontvangen ziektegeld voor twee medewerkers die door medische en persoonlijke omstandigheden langere tijd afwezig waren, met lagere projectkosten en met het verschuiven van private subsidies naar het jaar 2026 bij de post activiteitenlasten materieel.

Vanaf 2023 indexeren wij jaarlijks de honoraria voor onze auteurs. We volgen daarbij de CBS-indexatie voor consumentenprijzen.

Risico's en strategie bij tegenvallende inkomsten

Een verantwoorde bedrijfsvoering, waarbij zorgvuldig wordt omgegaan met middelen, is een continu punt van aandacht. We vinden het belangrijk dat de verhouding eigen inkomsten en subsidie in balans te blijft en er voldoende eigen vermogen is om op te kunnen terugvallen bij calamiteiten, of als het even tegenzit.

Op dit moment is de financiële situatie van de Schrijverscentrale gezond. Mochten er grote tegenvallers zijn op het gebied van inkomsten, hebben wij een paar instrumenten om deze op te vangen: gebruikmaken van onze nu solide algemene reserve en het verhogen van onze bemiddelingsinkomsten naar bijvoorbeeld 12% of 15%. Daarnaast kunnen wij stoppen met het geven van kortingen op schrijversbezoeken en in het uiterste geval kunnen wij medewerkers die nu op een contract voor bepaalde tijd werken, laten gaan. Gezien onze huidige financiële situatie en de ontwikkeling van het aantal boekingen begin 2026, zijn deze maatrelen op geen enkele manier aan de orde.

Begroting 2026

Baten		
	Directe opbrengsten	3.180.694
	Subsidies en bijdragen	1.217.6940
Som der baten		**4.398.388**
Lasten		
	Beheerslasten Personeel	263.569
	Beheerslasten Materieel	198.630
	Activiteitenlasten Personeel	834.399
	Activiteitenlasten Materieel	3.151.594
Som der lasten		**4.448.192**
Exploitatieresultaat		**-49.804**

Credits Fotografie

Omslag: Maartje Wortel. Foto: Chris van Houts.
H1: Sandra Langereis. Foto: Jasmijn Slegh.
H2: Stine Jensen. Foto: Chris van Houts.
Pg 13: Anne Bond. Foto: Chris van Houts.
H3: Shula Tas. Foto: Chris van Houts.
H4: Abdelkader Benali. Foto: Chris van Houts.
H5: Middag van de Literaire Maker. Foto: Chris van Houts.
H6: Middag van de Literaire Maker. Foto: Chris van Houts.
H7: Karin Giphart. Foto: Chris van Houts.
H8: Linda Dielemans. Foto: Ronald Zijlstra.
H9: Scholenbezoek Sandra Langereis. Foto: Jasmijn Slegh.
H10: Jesse Laport. Foto: Chris van Houts.

